
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Durán Piñero, Antoni; Garcia Hernández, Rosa, dir. Integració sociolaboral de joves sense sostre a la ciutat de Barcelona. 2023. (Postgrau en Economia Social i Solidària: Desenvolupament Local, Cooperativisme i Transformació Social)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/287269>

under the terms of the license

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

POSTGRAU EN ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

TREBALL FINAL

**INTEGRACIÓ SOCIOLABORAL DE JOVES SENSE SOSTRE A LA
CIUTAT DE BARCELONA**

ANTONI DURÁN

Curs acadèmic 2022/2023

Data de presentació de la memòria:

07/2023

TUTOR/A DEL TREBALL: Rosa García Hernández.

Índex

Índex.....	2
1. Resum executiu del Treball de Final de Postgrau.....	4
1. Hipòtesi i Conclusions. Estructura del TFP.....	7
1.1. Hipòtesi i Conclusió:.....	7
1.1.1. Hipòtesi:.....	7
1.1.2. Conclusió:.....	7
1.2. Estructura del TFP.....	8
1.2.1. Bloc I: Marc de referència o teòric.....	8
1.2.2. Bloc II: Experiència de l'Associació de Missatgers de la Pau Catalunya.....	9
1.2.3. Bloc III: Transició del model d'Escala, actual, al model d'Housing First.....	9
1.2.4. Bloc IV: Vinculació de la proposta de l'Associació amb els Valors de l'Economia Social i Solidària.....	9
2. Bloc I: Marc de referència del sensellarisme.....	11
2.1. Apartat A: Concepte de sensellarisme, causes, evolució i efectes.....	11
2.1.1. Concepte de sensellarisme.....	11
2.1.2. Categories conceptuals i operatives dels sensellarisme.....	12
2.1.32. Causes del sensellarisme al món i en especial a Europa:.....	13
2.2. Apartat B: Les polítiques públiques de les Administracions en especial l'Administració Espanyola i Catalana.....	13
2.2.1. Política del Govern d'Espanya.....	13
2.2.2. Política del Govern de Catalunya.....	14
2.3. Apartat C: El sensellarisme a la ciutat de Barcelona.....	16
2.3.1. Causes específiques del sensellarisme a Barcelona.....	16
2.3.2. Apropament a la realitat del sensellarisme a Barcelona Ciutat:.....	17
2.3.3. Evolució de les Estratègies de l'Ajuntament de Barcelona en la gestió del Sensellarisme.....	18
2.4. Apartat D: Models de resposta al sensellarisme.....	20
2.4.1. Model d'escala o Continuum of Care.....	21
2.4.2. Model Housing First.....	21
3. Bloc II: Experiència de l'Associació de Missatgers de la Pau Catalunya (AMPC).....	23
3.1. Apartat A. L'Associació de Missatgers de la Pau de Catalunya, la seva naturalesa i objecte social.....	23
3.2.1. Objecte: Naturalesa de l'Associació Missatgers de la Pau Catalunya:.....	23
3.2.2. Objectius de l'Associació Missatgers de la Pau Catalunya.....	23
3.2. Apartat B: Fases de la prestació de serveis de l'Associació a les persones vulnerables.....	24
3.2.1. Consideracions prèvies:.....	24
3.2.1. Fases del procés de les actuacions portades a l'Associació.....	25
3.2.2. Serveis de Missatgers de la Pau Catalunya:.....	25
3.2.1. Factors que dificulten l'accés al mercat laboral als col·lectius vulnerables.....	28
3.3. Apartat C: Impacte sobre les persones ateses per l'Associació amb el model d'Escala.....	28
3.3.1. Deficiències del model d'Escala aplicat per l'Associació.....	28
3.3.2. Anàlisi de casos de persones que han patit una recaiguda degut a la implantació del model d'Escala o manca d'una vivenda en condicions.....	29
3.3.3. Aquest factors limitadors de les polítiques d'ocupació:.....	31

3.4. Apartat D: Necessitat d'evolucionar d'un model d'Escala a un model d'Housing First.....	32
3.4.1. Eixos de treball, a futur, per a implementar el model Housing First.....	32
3.4.2. Línies bàsiques de treball	32
4. Bloc III: Transició parcial del model d'Escala al model Housing First:	34
4.1. Apartat A: De la Inserció Laboral a la Integració Sociolaboral.	34
4.1.1. Introducció De la Inserció laboral a la Integració Social de les persones en risc de vulnerabilitat.....	34
4.1.2. La Integració sociolaboral de les persones sense llar:.....	34
4.2. Apartat B: Elements bàsics de la Integració Sociolaboral.....	35
4.2.1. Elements rellevants:	35
4.2.2. Elements Estratègics:	35
4.2.2. Elements estructurals:.....	36
4.2.3. Elements metodològics:.....	36
4.2.4. Pla d'acció amb les Empreses:	37
4.2.5. El model de competències.	38
4.2.6. Model d'intensitat variable en funció de les persones i col·lectius.	38
4.3. Programa d'Acompanyament, Vinculació i Integració Sociolaboral.....	39
4.3.1. Necessitats Elements del programa PAVIS.	39
4.3.2. Mapa del model PAVIS.....	39
4.3.3. Eixos del model PAVIS	40
4.3.4. Impacte esperables del programa PAVIS.....	40
4.3.5. Impacte, inicial, del PAVIS en els programes d'Integració Sociolaboral.	41
Bloc IV Relació entre els programes proposats i els valors de l'Economia Social i Solidària.	45
5.1. Apartat A: Marc normatiu de l'Economia Social.....	45
5.1.1. Marc normatiu estatal.	45
5.1.2. Marc Català de l'ESS.	46
5.1.3. Apartat C: Marc des de la Pròpia Economia Social i Solidària.....	46
5.4. Apartat B: Encaix del Model PAVIS en els principis i valors de l'ESS.	47
5.4.1. Encaix Normatiu Estatal.....	47
5.4.2. Encaix amb els principis i valors del model Català.....	47
6. Bibliografia.....	49

1. Resum executiu del Treball de Final de Postgrau.

El sensellarisme és un fenomen d'àmbit mundial que cada vegada afecta a un major número de persones i, les seves causes són de caràcter estructural, multifactorial i transversals.

Els factors tenen un caràcter global i han incrementat de manera exponencial en nombre de persones sense llar, entre ells destaquem: **la situació d'inestabilitat geopolítica a nivell mundial, la persistent crisi econòmica de l'any 2008 i accentuada pel COVID, les polítiques migratòries restrictives de l'UE, la saturació dels serveis públics i en el cas d'Espanya la manca de planificació i inversió per part de totes les Administracions.**

En conseqüència ens trobem en una situació d'una problemàtica multifactorial i que afecten a moltes capes socials i a molts perfils de persones, ja sigui l'edat, estat laboral i lloc de residència.

Les estratègies utilitzades fins ara es mostren insuficients i de poca eficàcia (**Escala o Continuum Care**)¹ i han de ser substituïdes per accions integrals i centrades en la persona, aquestes han de partir des de l'estratègia "primer la vivenda" que intenta aportar una solució habitacional estable i segura (**Housing First**)² i a continuació la prestació dels diferents serveis i acompanyaments.

L'Associació Missatgers de la Pau Catalunya (Associació o AMPC) va iniciar les seves activitats centrades en els col·lectius més vulnerables a l'any 2020 atenent especialment **a les necessitats bàsiques** com ara els àpats, dutxes, vestuari, salut d'urgència i seguiment de patologies, salut mental i acompanyament emocional a les persones. **Aquesta primera fase es realitza prioritàriament amb persones voluntàries.**

A la darrera fase del COVID i ja entrat a l'any 2021, l'entitat, i vist que les persones que acollíem, un cop ateses les seves necessitats bàsiques, necessitaven vincular-se a l'entitat i que aquesta activés programes i serveis d'acompanyament d'integració social i laboral. És en aquest punt que l'entitat incorpora professionals en l'àmbit Social, Laboral i de Salut Mental. També és en aquest moment on es comencen a prestar serveis d'acompanyament en la modalitat d'Escala o Continuum Care que es el sistema predominant a Espanya i en la majoria de països europeus, on les persones van passant pels diferents serveis.

L'anàlisi, dels factors exposats anteriorment, i que són els que permeten que un major nombre de persones puguin reincorporar-se a la societat amb un alt nivell d'integració, segons les experiències analitzades, ens ha permès a l'Associació iniciar una progressió des de una concepció del sistema **d'Escala a un model més basat en l'estratègia Housing First.**

Cal assenyalar que la implementació d'aquest model, a Catalunya i a Espanya, no està exempta d'importants dificultats de diferents naturalesa, a continuació les descrivim: **la manca d'oferta de vivenda social a Barcelona, l'alta tensió del mercat immobiliari i la prestació dels serveis sota el model d'Escala i el col·lapse en la prestació d'aquests serveis.**

No obstant aquestes dificultats des de l'Associació, des de l'any 2023 estem implementant de manera progressiva programes basats en el model **Housing First**, concretament es tracta d'una estratègia centrada en la Integració Sociolaboral de les persones sense llar el denominem el denominem, **Programa d'Acompanyament, vinculació i inserció sociolaboral (PAVIS)**, aquest programa porta en marxa des de principis d'aquest any. Aquesta estratègia està recollida al Bloc 3.

¹ Model d'Escala o Continuum Care, s'explica més endavant en el document.

² Model de Housing First, s'explica més endavant en el document. Solució habitacional (Pis, vivenda compartida o habitació).

Resumen Ejecutivo

El sinhogarismo es un fenómeno de ámbito mundial que cada vez afecta a un mayor número de personas y sus causas son de carácter estructural, multifactorial y transversales.

Los factores tienen un carácter global y han incrementado de forma exponencial en número de personas sin hogar, entre ellos destacamos: la situación de inestabilidad geopolítica a nivel mundial, la persistente crisis económica del año 2008 y acentuada por el COVID, las políticas migratorias restrictivas de la UE, la saturación de los servicios públicos y en el caso de España la carencia de planificación e inversión por parte de todas las Administraciones.

En consecuencia, nos encontramos en una situación de una problemática multifactorial y que afectan a muchas capas sociales ya muchos perfiles de personas, ya sea la edad, estado laboral y lugar de residencia.

Las estrategias utilizadas hasta ahora se muestran insuficientes y de poca eficacia (Escala o Continuum Care) y deben ser sustituidas por acciones integrales y centradas en la persona, éstas deben partir desde la estrategia “primero la vivienda” que intenta aportar una solución habitacional estable y segura (Housing First) y a continuación la prestación de los diferentes servicios y acompañamientos.

La Asociación Mensajeros de la Paz Cataluña (Asociación o AMPC) inició sus actividades centradas en los colectivos más vulnerables en el año 2020 atendiendo especialmente a las necesidades básicas como las comidas, duchas, vestuario, salud de urgencia y seguimiento de patologías, salud mental y acompañamiento emocional a las personas. Esta primera fase se realiza prioritariamente con personas voluntarias.

En la última fase del COVID y ya entrado en el año 2021, la entidad, y visto que las personas que acogíamos, una vez atendidas sus necesidades básicas, necesitaban vincularse a la entidad y que ésta activara programas y servicios de acompañamiento de integración social y laboral. Es en este punto que la entidad incorpora a profesionales en el ámbito Social, Laboral y de Salud Mental. También es en ese momento donde se empiezan a prestar servicios de acompañamiento en la modalidad de Escala o Continuum Care que es el sistema predominante en España y en la mayoría de países europeos, donde las personas van pasando por los distintos servicios.

El análisis, de los factores expuestos anteriormente, y que son los que permiten que un mayor número de personas puedan reincorporarse a la sociedad con un alto nivel de integración, según las experiencias analizadas, nos ha permitido a la Asociación iniciar una progresión desde una concepción del sistema de Escala a un modelo más basado en la estrategia Housing First.

Cabe señalar que la implementación de este modelo, en Cataluña y en España, no está exenta de importantes dificultades de diferente naturaleza, las describimos a continuación: la falta de oferta de vivienda social en Barcelona, la alta tensión del mercado inmobiliario y la prestación de los servicios bajo el modelo de Escala y el colapso en la prestación de estos servicios.

A pesar de estas dificultades desde la Asociación, desde el año 2023 estamos implementando de forma progresiva programas basados en el modelo Housing First, concretamente se trata de una estrategia centrada en la Integración Sociolaboral de las personas sin hogar lo denominamos, Programa de Acompañamiento, vinculación e inserción sociolaboral (PAVIS), este programa lleva en marcha desde principios de este año. Esta estrategia está recogida en el Bloque 3.

Executive Summary

Homelessness is a worldwide phenomenon that affects an increasing number of people and its causes are structural, multifactorial and transversal.

The factors have a global character and have increased exponentially in the number of homeless people, among them we highlight: the situation of geopolitical instability at world level, the persistent economic crisis of 2008 and accentuated by the COVID, migration policies restrictive measures of the EU, the saturation of public services and, in the case of Spain, the lack of planning and investment by all Administrations.

As a result, we are in a situation of multifactorial problems that affect many social strata and many profiles of people, be it age, employment status or place of residence.

The strategies used so far are insufficient and of little effectiveness (Escala or Continuum Care) and must be replaced by comprehensive and person-centered actions, these must start from the "housing first" strategy that tries to provide a stable and safe housing solution (Housing First) and then the provision of different services and support.

The Associació Missatgers de la Pau Catalunya (Associació or AMPC) started its activities focused on the most vulnerable groups in 2020, paying particular attention to basic needs such as meals, showers, clothing, emergency health and monitoring of pathologies, mental health and emotional support for people. This first phase is carried out primarily with volunteers.

In the last phase of the COVID and already entered the year 2021, the entity, and seeing that the people we welcome, once their basic needs are taken care of, need to link to the entity and that it activates programs and services of support for social and labour integration. It is at this point that the organization incorporates professionals in the Social, Labor and Mental Health fields. It is also at this time that accompaniment services begin to be provided in the Escala or Continuum Care modality, which is the predominant system in Spain and in most European countries, where people go through the different services.

The analysis, of the factors exposed above, and which are those that allow a greater number of people to rejoin society with a high level of integration, according to the experiences analyzed, has allowed us at the Association to start a progression from a conception of the Escala system to a model based more on the Housing First strategy.

It should be noted that the implementation of this model, in Catalonia and Spain, is not without important difficulties of different nature, we describe them below: the lack of social housing supply in Barcelona, the high tension of the real estate market and the provision of services under the Escala model and the collapse in the provision of these services.

Despite these difficulties from the Association, from the year 2023 we are progressively implementing programs based on the Housing First model, specifically it is a strategy focused on the Socio-Labour Integration of homeless people we call it we call it , Program of Accompanying, linking and socio-labor insertion (PAVIS), this program has been running since the beginning of this year. This strategy is included in Block 3.

1. Hipòtesi i Conclusions. Estructura del TFP

1.1. Hipòtesi i Conclusió:

1.1.1. Hipòtesi:

El sensellarisme és un fenomen que afecte a la majoria de grans ciutats europees i a **Barcelona de manera molt especial pel seu atractiu i bones condicions climàtiques.**

Barcelona, ja des de l'any 2005, ha impulsat diferents plans adreçats a erradicar o minvar l'impacte que té el sensellarisme a la ciutat, **però que no han tingut els impactes esperats, de fet aquest fenomen està creixent de manera important** en els darrers anys per causes de caràcter geopolític global.

Les ciutats que han aconseguit reduir el seu impacte ho han fet amb un canvi d'estratègia, **que a la vegada suposa un canvi de paradigma, passant del model d'Escala (on les persones passen pels diferents serveis) al model Housing First** (el qual parteix des de la solució habitacional primer i a partir d'aquest punt l'acompanyament de la persona).

L'Associació de Missatgers de la Pau Catalunya, **és una entitat sense afany de lucre i que centra la seva activitat en l'acollida, vinculació i integració de persones vulnerables en espacial joves sense llar.**

Des del primer moment l'Associació ha detectat, des de l'acompanyament a les persones més vulnerables i en especial els joves que viuen al carrer, que un nombre **important de persones no finalitzaven els programes o bé patien importants traumes emocionals pels canvis de situació** i l'esforç que els suposava incorporar-se a un programa d'inserció laboral.

Calia canviar d'estratègia per poder aconseguir una major nombre de persones vulnerables que culminessin els seus programes d'integració.

1.1.2. Conclusió:

La Integració Sociolaboral s'està mostrant com la millor estratègia per aconseguir l'arrelament integral de les persones sense llar, el fet que puguin comptar amb un lloc de treball estable i remunerat és una de les condicions per que surtin de la situació de sensellarisme.

Però, tal com proposa el model Housing First, és necessari **que les persones vulnerables puguin disposar d'una solució habitacional segura, permanent i salubre.** En conseqüència la vivenda no és un recurs més del procés d'integració sinó és la condició necessària per poder iniciar-lo amb garanties d'èxit.

A Catalunya i a Espanya el sensellarisme es tracta amb el model d'Escala i els programes i recursos destinats **a la seva erradicació estan fragmentats en serveis, àrees, departaments i demés divisions administratives que no permeten fer una gestió integral del fenomen**, tal i com s'anirà veient al llarg de document.

També hi ha un dèficit important de vivenda disponible que pugui estar al servei dels programes d'integració dels col·lectius vulnerables i sense llar, diferents són les raons però la manca de planificació i d'inversió, així com la gran carestia de vivenda en algunes ciutats com ara és el cas de Barcelona.

Les diferents Administracions són conscient que s'ha de canviar les estratègies pensades en els serveis i **potenciar les centrades en la vivenda primer i la persona**, però la manca de recursos públics, la planificació dels serveis de manera compartimentada i la fragmentació de les competències, així com la burocràcia associada ho fan altament complicat.

Des de l'Associació, fruit de les nombroses recaigudes i abandonaments dels programes d'integració de persones vulnerables que acompanyaven cap al seu arrelament social, hem iniciat un **canvi d'estratègia que aplica alguns dels principis de l'acompanyament integral i l'accés a una vivenda**.

Degut a la manca de recursos i estratègies públiques, com s'assenyalava anteriorment, aquest nova orientació s'està realitzant en programes concrets (FPO Dual, ACOL i Arrelament per Formació) amb la voluntat d'anar-lo implantant progressivament en la resta d'actuacions que s'impulsen des de l'Entitat.

Els programes referits i que encara estan en marxa, **ens permeten extreure una sèrie de consideracions inicials que a la seva finalització esperem que es transformin en pautes que puguin millorar l'eficàcia** i el grau d'integració de persones que acompanyem.

Aquesta estratègia la denominem **PAVIS (Programa d'Acompanyament Vinculació i Integració Sociolaboral)**, de la seva posta en marxa em pogut verificar de moment:

- Que malgrat les persones acompanyades amb l'estratègia PAVIS en termes generals patien les mateixes situacions de trauma emocional, **aquestes es mostraven menys severes i de millor tractament**.
- Que al disposar d'un referent permanent i únic, **les situacions estressants es detecten abans i es pots anticipar la seva gestió o tractament**.
- Que les persones que han **tingut un procés previ de recuperació i restauració** (tractament de les conseqüències dels llargs períodes de sensellarisme) han mostrat una millor resiliència emocional i una major capacitat d'autonomia.
- **Que les persones que han tingut una solució habitacional estable i segura**, han afrontat millor els programes de formació i inserció laboral i s'ha pogut anticipar el treball en altres esferes com la relacional, l'arrelament, la cultural i d'oci, claus també, per poder assegurar la integració permanent de la persona.

1.2. Estructura del TFP.

El present document està estructurat en 4 blocs, els descrivim a continuació.

1.2.1. Bloc I: Marc de referència o teòric.

En aquest primer bloc ens centrem en la situació del **Sensellarisme com a fenomen associat a les grans ciutats a nivell mundial**, quines són les causes i el seu efectes tant per les persones que el pateixen com per les ciutats i les seves comunitats.

Aquest bloc a la vegada l'hem estructurat en tres apartats:

- **Apartat A:** El sensellarisme al món, evolució, causes i efectes. Categorització del sensellarisme i grau de cronificació.
- **Apartat B:** Estratègies i accions de les Administracions públiques a nivell global però centrant l'anàlisi a les polítiques a Espanya i Catalunya.

- **Apartat C:** Sensellarisme a Barcelona, principals causes del seu increment, efectes sobre la ciutat i sobre les persones afectades. Estratègies de la ciutat per apaivagar els seus efectes. Estratègies de futur.
- **Apartat D:** Models de gestió del sensellarisme. Impacte de les diferents polítiques sobre l'evolució del sensellarisme. Transició del model **d'Escala o Continuum Care** cap el model d'**Housing First**.

Aquest primer bloc ens donarà la visió del que el sensellarisme és un fenomen global i que la seva tendència, es preveu, **sigui d'un fort increment en els propers anys ja que les principals causes que el generen encara estan actives i malauradament els seus efectes es noten a tota l'escala social.**

1.2.2. Bloc II: Experiència de l'Associació de Missatgers de la Pau Catalunya.

Aquest segon bloc està centrat en l'activitat de l'**Associació Missatgers de la Pau Catalunya** i la seva experiència en l'atenció de les persones vulnerables i en especial als joves sense sostre.

Aquest bloc està també dividit en els següents apartats.

- **Apartat A:** L'Associació la seva constitució, objecte social, valors i estructura orgànica.
- **Apartat B:** àmbits d'actuació, actuals, de l'Associació evolució dels seus serveis i programes.
- **Apartat C:** Impacte dels serveis en les persones ateses, problemes del model pensat des del el servei, problemes associats al canvi de referents i tutors al llarg del trànsit pels diferents serveis d'atenció de la persona. Síndrome de la tornada a la casella de partida. Estudi de casos i efectes sobre les persones acollides.
- **Apartat D:** Necessitat d'evolucionar d'un model **d'Escala cap un model Housing Care**. Plantejaments inicials, dificultats i manca de recursos. Cas concret de l'Evolució de la Inserció Laboral a la Integració social a través de la Integració Laboral.

1.2.3. Bloc III: Transició del model d'Escala, actual, al model d'Housing First.

Tal com s'ha descrit a l'apartat anterior, **l'Associació i una bona part de les entitats dedicades a l'atenció de persones que viuen al carrer, estem evolucionant del model centrat en el serveis (Escala) cap el model centrat en les persones (Housing First)**, cal assenyalar que no resulta fàcil ja que l'Administració, principal aportadora de recursos per l'atenció de les persones sense llar encara plantegen les seves dotacions i subvencions sobre el paràmetre de la prestació de serveis.

L'Associació davant la dificultat que es planteja evolucionar tota la prestació del seus serveis, de manera immediata, cap el model d'Housing First es planteja fer-ho progressivament i en conseqüència ha iniciat el programa PAVIS amb aquesta voluntat de transició. A continuació enumerem els apartats d'aquest bloc.

- **Apartat A:** De la Inserció laboral a la Integració Sociolaboral.
- **Apartat B:** Elements bàsics de la Integració Sociolaboral.
- **Apartat C:** Programa d'Acompanyament, vinculació i Integració Sociolaboral (PAVIS).

1.2.4. Bloc IV: Vinculació de la proposta de l'Associació amb els Valors de l'Economia Social i Solidària.

En el darrer bloc ens centrarem en justificar, al nostre entendre, per que les diferents propostes recollides al llarg del present document **s'ajusta als principis de l'ESS social i en conseqüència s'han de considerar activitats ubicades a l'ESS.**

Aquest bloc l'hem estructurat també en apartats.

- **Apartat A:** Marc Normatiu Estatal de l'Economia Social.
- **Apartat B:** Marc Català de l'Economia Social.
- **Apartat C:** Marc des de la visió de la pròpia Economia Social.
- **Apartat D:** Relació del programa de Integració Sociolaboral (PAVIS) amb els valors de l'Economia Social i Solidària.

2. Bloc I: Marc de referència del sensellarisme.

2.1. Apartat A: Concepte de sensellarisme, causes, evolució i efectes.

2.1.1. Concepte de sensellarisme.

El concepte de sensellarisme (i **conseqüentment les polítiques o actuacions desenvolupades al respecte**) ha anat transformant-se al llarg del temps.

Les primeres aproximacions acadèmiques al concepte de sensellarisme posaven el focus en les **característiques individuals com a motiu principal per explicar la situació, cosa que projectava una imatge estereotipada i negativa de les persones sense llar que es convertien en éssers desarrelats i pobres**, sense capacitat d'assumir responsabilitats socials, i d'alguna forma se les culpabilitzava de la seva situació.

Aquest posicionament acadèmic, però, cada vegada tenia més dificultats per sostenir-se per no tenir en compte aspectes vinculats a les dificultats de caire estructural, relacionades amb l'exclusió residencial i el mercat laboral (Síndica de Greuges de Barcelona 2020).

Així, s'inicia un canvi d'enfocament (en bona mesura incentivat per entitats socials i de defensa de les persones sense llar) que posa el focus en aspectes estructurals i socials. Es passa a entendre el sensellarisme com una confluència de factors, especialment en aspectes estructurals com l'habitatge o el treball. Aquesta concepció va passar a convertir-se en l'enfocament teòric principal i propicia que es plantegi una cerca de solucions diferents.

Progressivament l'aproximació acadèmica es va orientar a tractar la problemàtica des de la pluricausalitat, que integra aspectes individuals dins dels factors estructurals, per tal d'abordar les noves complexitats. Des de la investigació acadèmica, autors com Shinn i Weitzman (1990) plantegen un model per a la investigació a partir de tres nivells diferents d'estudi:

- **Nivell individual:** es tenen en compte les característiques individuals (l'edat, els ingressos, l'estatus, la salut, etc.), les experiències individuals acumulades en la biografia (pèrdua de l'habitatge o feina, maltractament físic en la parella, etc.) o les conductes individuals que poden tenir incidències en la generació o el manteniment del problema (alcoholisme, drogoaddicció, etc.).
- **Factors socials o relacionals:** s'analitza la xarxa social amb què compta la persona, que pot proporcionar-li suport, instrumental i/o emocional, i que pot deteriorar-se o trencar-se. S'inclouen també les organitzacions formals amb les quals es pot relacionar.
- **Context socioeconòmic:** es prenen en consideració els factors macroeconòmics. Així s'estudia, per exemple, el nombre d'allotjaments econòmics, les llars amb ingressos baixos, la renda disponible i la necessària per disposar d'un habitatge, la taxa d'atur, el nivell d'assistència, entre d'altres. També s'estudien les concepcions socials i culturals, com, per exemple, les percepcions que es fixen sobre quan i com convé independitzar-se, etc.

Per a la definició de sensellarisme, podria semblar que la característica més bàsica i evident seria l'absència d'un espai adequat per viure, però no és l'únic factor que determina el concepte. Si només es posa la mirada sobre les persones que es veuen obligades a dormir al ras, se n'exclouen d'altres que viuen en refugis provisionals o en infrahabitatges. Tampoc s'inclouen les persones en risc imminent de perdre l'habitatge o l'allotjament. **Òbviament, els diferents enfocaments tenen unes grans implicacions en l'abordatge del fenomen, en la seva quantificació i en les polítiques públiques d'intervenció.**

Tot i que hi ha una manca d'acord entre països a l'hora de definir i abordar la problemàtica del sensellarisme, existeix un cert consens per adoptar el marc conceptual que desenvolupa la FEANTSA³.

*“La FEANTSA proposava definir el sensellarisme com: **situació que es produeix per l'absència d'un lloc adequat per viure de forma permanent.** A la vegada, una persona sense llar és tot aquell home o dona que no pot accedir de forma permanent a un lloc adequat per viure, o bé perquè no es pot mantenir l'allotjament per motius econòmics i altres barreres socials, o perquè presenta dificultats per viure de forma autònoma i necessita ser atesa i recolzada.”.*

Amb voluntat de construir una eina útil per abordar el disseny de polítiques públiques en matèria de sensellarisme, la FEANTSA va desenvolupar un model de classificació de les diferents casuístiques que es poden incloure dins del concepte de persones sense llar, coneguda per les sigles **ETHOS**⁴.

En funció de les condicions físiques d'habitabilitat que té l'espai on viu una persona, **la vida social i privada que li permet i el règim legal d'utilització, la classificació ETHOS desenvolupa tretze escenaris diferents.**

2.1.2. Categories conceptuals i operatives dels sensellarisme.

S'observa que, més enllà de la problemàtica de la falta d'un sostre per dormir, el model considera altres situacions i **estableix quatre categories conceptuals:**

- **Sense sostre:** no es disposa d'un espai físic per viure.
- **Sense habitatge:** pot disposar d'un espai físic, encara que aquest no reuneix les condicions necessàries de privacitat per considerar-lo com a espai propi.
- **Habitatge insegur:** quan es disposa d'un espai físic on pot desenvolupar la vida privada però no es gaudeix de permís legal per utilitzar l'allotjament.
- **Habitatge inadequat:** quan la persona viu en un espai que no reuneix les condicions adequades per a l'habitabilitat.

Taula 1. Categories de sensellarisme ETHOS (Font FEANTSA)	
Categoria Conceptual	Categoria Operativa
A. Sense sostre	1. Viure en un espai públic o a la intempèrie. 2. Pernoctar en un alberg i/o forçat a passar la resat del dia en un espai públic.
B. Sense habitatge	3. Viure en albergs o centres per a persones sense llar. Allotjaments temporals. 4. Viure en refugis per a dones. 5. Viure en allotjaments temporals reservats a immigrants i als demandants d'asil. 6. Viure en una institució residencial o d'internament amb la perspectiva de ser acomiada/ada en un termini definit sense un habitatge d'acollida disponible. 7. Viure en un allotjament amb recolzament sostingut per a persones sense llar
C. Habitatge insegur. Habitatge Inadequat	8. Viure en un habitatge amb règim de tinença insegur. Sense pagar lloguer.

³ FEANTSA: Federació Europea d'Organitzacions Nacionals que Treballen amb persones sense llar.

⁴ ETHOS: European Typology of Homelessness and Housing Exclusion.

	9. Viure sota l'amenaça de desnonament.
	10. Viure sota l'amenaça de violència per part de la família o parella.
	11. Viure en estructures temporals o no convencionals.
	12. Viure en un habitatge no apropiat segons la legislació.
	13. Viure en un habitatge massificat

En el nostre cas i pel que fa referència al programa PAVIS està centrat bàsicament en les categories sense sostre i en menor grau sense habitatge.

2.1.32. Causes del sensellarisme al món i en especial a Europa:

Entre els factors. Globals, que han incrementat de manera exponencial en nombre de persones sense llar o, amb una llar insegura o, insalubre es poden identificar els següents:

- **La situació d'inestabilitat geopolítica a nivell mundial**, els conflictes bèl·lics encara actius i la inseguretats en àmplies regions del món com ara gran part de Sudamerica i en la majoria del territori africà, tenen com a efectes importants onades migratòries especialment cap a Nordamerica i Europa.
- **La persistent crisi econòmica iniciada durant l'any 2008**, de caràcter global i sistèmic, que va tenir un impacte determinant sobre el número de persones que van perdre la seva vivenda per no poder fer front al pagament de les seves hipoteques, aquest factor es va veure agreujat per l'arribada del COVID.
- **Les polítiques restrictives de control migratori impulsades des de l'UE i aplicades pels seus països membres**, concretament a Espanya a través de la Llei d'Estrangeria⁵ que obliga a persones nou vingudes a passar un llarg procés de regularització (com a mínim 3 anys) i que durant aquest període no poden tenir un contracte de treball, una ocupació estable i en conseqüència es veuen obligades a viure al carrer.
- **La saturació dels serveis públics davant l'allau de persones en situació de vulnerabilitat i la manca de sumat a la manca de planificació i inversió per part de totes les Administracions** tant en vivendes i lloguers socials, recursos i instruments d'acompanyament i atenció a les persones sense llar. Com veurem, en el cas de Barcelona, l'alta carestia de la vivenda i del lloguer.

En conseqüència ens trobem en una situació d'una problemàtica multifactorial i que afecten a moltes capes socials, ja no es tracta únicament de circumstàncies de tipus personal o individual que tenien un efecte sobre persones concretes, ara la dimensió del problema és de caràcter social.

2.2. Apartat B: Les polítiques públiques de les Administracions en especial l'Administració Espanyola i Catalana.

2.2.1. Política del Govern d'Espanya.

El Govern espanyol va aprovar l'any 2015 l' "**Estrategia Nacional Integral para las Personas Sin Hogar 2015-2020**". La necessitat d'aquesta estratègia es justifica a partir d'una triple argumentació:

- **Les exigències de la Unió Europea** per tal de fer polítiques coherents (mitjançant les resolucions del Parlament Europeu del 16 de desembre de 2016, 6 de setembre de 2011 i 11 de juny de 2013).

⁵ Llei Orgànica 4/2000 sobre drets i llibertats dels Estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per les Lleis Orgàniques 8/2000, 14/2003 i 2/2009 i pel Reial Decret 629/2022.

- **La conveniència d'oferir una visió conjunta en l'atenció a les persones sense llar.**
- La situació de les persones sense llar, **agregada per la crisi econòmica.**

En l'apartat de diagnòstic del document, on s'analitzen dades de diferents fonts entre els anys 2005 i 2014, es reflecteix entre altres aspectes, **l'impacte de la crisi econòmica, es fa referència a la constatació de l'augment del nombre de persones sense llar, malgrat les dificultats per quantificar el nombre de persones afectades per aquesta situació. Es constata un descens de l'edat mitjana de les persones sense llar, així com l'increment de persones majors de 45 anys i del nombre de dones en situació de sensellarisme.** També es detecta el descens de ciutadans i ciutadanes de la Unió Europea i un augment de persones no europees.

La pèrdua del lloc de treball, la pèrdua de l'habitatge i la impossibilitat de costejar un allotjament augmentaven com a causes creixents de trobar-se en la situació de sense llar.

Es posa en relleu la major cronificació **de les situacions de sensellarisme, de manera que cada vegada hi ha menys gent que surt d'aquesta situació.** Segons les dades, es reduïa el nombre d'homes que portaven menys de sis mesos en aquesta situació (del 30,9 % al 15,1 %) i de dones (del 26,4 % al 16,7 %). **En canvi, augmentava en un 25 % el nombre d'homes que portaven més de tres anys, i el nombre de dones entre un i tres anys en situació de sensellarisme augmentava fins a un 26,1 %.**

S'assenyalava que la raó de la pèrdua d'allotjament propi era deguda a la mala situació econòmica de persones que havien perdut la seva ocupació i que no podien costejar l'habitatge. Es constata que un percentatge important de persones en situació de sense llar treballava però tot i així no podien costejar un habitatge o un allotjament.

El document també feia referència a l'augment dels recursos per atendre les persones en situació de sensellarisme, **però en canvi havia disminuït el percentatge de persones que s'aconseguia atendre.** En paral·lel, les persones sense llar que havien rebut atenció social, la valoraven més positivament.

També s'havia observat l'augment de les agressions i delictes contra persones sense llar, especialment entre els joves i les dones. Anualment es comptabilitzaven a Espanya 85 defuncions de persones sense llar, però s'estimava que la xifra oculta podria ser el doble, ja que, en gran part, els incidents romanen ocults. A més, el 73 % d'aquestes defuncions tenien lloc a l'espai públic.

L'estratègia de govern s'emmarcava en els drets de totes les persones (dret a la seguretat de la vida, dret a l'habitatge i dret a la protecció de la salut i l'ajut social), i s'inspirava en els principis d'unitat d'acció, prevenció i atenció primerenca; posava l'enfocament en l'orientació a l'habitatge, l'atenció centrada en les persones i la perspectiva de gènere, així com la millora del coneixement i la formació. Aquest marc pren cos a través dels d'objectius i línies estratègiques següents:

- Objectiu 1. **Prevenció del sensellarisme.**
- Objectiu 2. **Sensibilització social i defensa contra la discriminació** i delictes d'odi dirigits al col·lectiu.
- Objectiu 3. **Garantir la seguretat i la vida** de les persones sense llar.
- Objectiu 4. **Restaurar el projecte de vida de les persones.**
- Objectiu 5. **Reforçar el sistema públic d'atenció** a les persones sense llar.

2.2.2. Política del Govern de Catalunya.

El Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar l'Acord GOV/161/2016, el 20 de desembre de 2016, que orientava a l'elaboració de **l'Estratègia Integral per a l'Abordatge del Sensellarisme a**

Catalunya, i que pretenia crear un marc d'actuació comuna que definís metodologies i establís els recursos necessaris per a cada territori.

L'any 2017 es presentava una primera fase del projecte, en la qual s'exposava el full de ruta a seguir per tal de poder fer un diagnòstic de la situació, alhora que recollia propostes a **través d'un treball col·laboratiu amb diferents ajuntaments de Catalunya, entitats i persones expertes**. S'apunten com a possibles línies estratègiques:

- **El dret a l'habitatge** (amb habitatge orientat a les necessitats de la persona, el Housing First i altres models –residències, albergs...).
- **Drets a la salut i accés al sistema sanitari**.
- **Dret a l'atenció social arrelada** a la comunitat integral.
- **Atenció social especialitzada** per a persones amb addiccions, amb problemes de salut mental, amb discapacitat, en situació administrativa irregular, desinstitucionalitzades, etc.
- **Integració sociolaboral**.
- Dades compartides.
- Visibilitzar i sensibilitzar **des de la participació de les persones**.
- Implementar i seguir l'estratègia.

Al 2022 el Govern va aprovar el "**Marc d'acció per l'abordatge del sensellarisme a Catalunya 2022-2025**".

El Marc aposta pel model **Housing First**, segons el qual es considera que a partir de **l'accés a l'habitatge es pot començar a treballar el procés d'intervenció social que de desembocar en un projecte de vida digne i autònom**.

Per elaborar el Marc, es va dur a terme un procés participatiu amb tots els agents involucrats en l'abordatge del sensellarisme i amb un grup d'experts en la temàtica.

Els objectius del Marc d'acció per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya 2022-2025 són:

- **Atendre i reduir** el nombre de persones que viuen al carrer.
- **Reduir el temps que una persona sense llar passa vivint al carrer** o en un dispositiu d'urgència abans d'obtenir una solució habitacional digna.
- **Incrementar el parc d'habitatge protegit** i, consegüentment, els recursos destinats a oferir solucions amb el model de housing first o de pisos d'inclusió a les persones sense llar.
- **Establir un model d'intervenció i acompanyament consensuat amb els agents implicats** que respongui a les necessitats i expectatives de les persones ateses i del territori en què es duu a terme el procés d'intervenció.
- **Crear un sistema de recollida de dades i informació fiable** que permeti planificar, monitoritzar i avaluar les polítiques públiques que es duguin a terme en aquest àmbit, d'acord amb coneixements fiables.

A data de la redacció d'aquest document el Parlament de Catalunya està treballant en la primera **Llei de Sensellarisme**⁶ tant a nivell autonòmic com estatal.

⁶ Parlament de Catalunya. Proposició de Llei de mesures transitòries i urgents per a fer front i erradicar el sensellarisme. DL núm. 10, 2022

La Llei capgirarà l'abordatge del sensellarisme a Catalunya en reconèixer un seguit de **drets bàsics a les persones en situació de sense llar**, orientant d'aquesta manera les polítiques públiques dels propers anys.

A mode de resum, la futura Llei preveu:

- **Crea la figura de l'espai residencial digne i el configura com un dret de caràcter subjectiu**, de tal manera que qualsevol persona el pot sol·licitar davant el seu ajuntament i el pot reclamar davant els tribunals en cas d'incompliment. És important destacar que no estem davant una llei d'habitatge, tot i que certament connecta amb la legislació d'habitatge estatal i de Catalunya en preveure la figura jurídica de l'espai residencial digne específica per a les persones en situació de sense llar.
- **Reconeix altres drets elementals que aporten dignitat a les persones en situació de sense llar**, com ara el dret a una consigna, el dret a serveis d'higiene personal, el dret a un centre de baixa exigència, el dret a fer ús de l'espai públic sense córrer el risc de ser sancionat mentre no es garanteixi un espai residencial digne per a tothom, el dret a un comiat digne en el traspàs que inclou accés a una sala de vetlla i oratori, entre d'altres.
- **Preveu instruments de cooperació entre administracions i amb les entitats socials** i ordena al Govern de la Generalitat a l'impuls de plans d'acció.
- **Conté una previsió específica per donar resposta a les situacions de sensellarisme complex**. Cal destacar en aquest sentit l'article 21 que obliga a les administracions públiques a coordinar els seus protocols socials i sanitaris en l'atenció a persones sense llar. La Llei vol posar fi a les duplicitats i buits competencials actuals i combatre d'aquesta manera la ja coneguda i habitual situació de quan una alta hospitalària es converteix en una mala notícia.
- **Aporta equitat territorial**, oferint garanties que tota persona en situació de sense llar ha de poder ser atesa de la mateixa manera visqui on visqui.
- **La protecció de les persones sense llar és un deure moral que no admet més ajornaments**. Parafraçant unes paraules de Martin Luther King, el sensellarisme «no tan sols corroeix a les persones [...] que el pateixen [...], sinó que també corroeix moralment a tota la societat que el tolera». El Parlament de Catalunya i la societat catalana en el seu conjunt tenim doncs l'oportunitat de donar un pas endavant molt rellevant en termes de qualitat democràtica i justícia social.

2.3. Apartat C: El sensellarisme a la ciutat de Barcelona.

2.3.1. Causes específiques del sensellarisme a Barcelona.

Barcelona és una ciutat “atractiva” per a les persones en situació de vulnerabilitat procedents d'altres municipis de Catalunya, de l'Estat espanyol i d'altres països. Aquest fet és produït per l'efecte de reclam de la ciutat, ja que per a l'imaginari col·lectiu Barcelona es representa com una ciutat de possibilitats, també per la invisibilitat que comporta viure en una ciutat, per la derivació a recursos de Barcelona (especialment en l'àmbit de la salut) i per l'existència de serveis i recursos per a persones sense llar dels quals no disposen altres municipis.

- **La situació administrativa irregular de determinades persones immigrants** impedeix la inserció social i l'accés a determinats recursos i prestacions.
- **La dificultat d'abordatge sostingut en el temps de persones en procés d'asil o refugi i també amb estatus de refugiades**, atès que els processos de tramitació de la documentació són dilatats en el temps, mentre que els suports oferts per l'Administració competent (Ministeri de l'Interior) són limitats en el temps i insuficients.
- **El criteri d'exclusió i**, per tant, la dificultat d'accedir a places públiques, per a les persones grans sense grau de dependència i en situació d'exclusió residencial.

- **El gran flux d'entrada de joves no acompanyats i el col·lapse dels centres per a menors d'edat** (de competència autonòmica).
- **La manca de pisos tutelats** per a les persones que presenten problemes de salut mental.
- **L'excés de demanda en relació amb l'oferta d'habitatge a la ciutat.** L'Ajuntament prioritza les famílies desnonades de manera que no hi ha disponibilitat per a determinats perfils vulnerables. A més, la manca d'alternatives d'habitatge comporta que la sortida dels centres residencials s'allargui, cosa que agreuja el problema.
- **La situació laboral amb contractacions precàries i temporals** dificulten o impedeixen una inserció laboral.
- **Manca un programa estatal i autonòmic per a persones sense llar** i, en conseqüència, una manca de cartera de recursos.

2.3.2. *Apropament a la realitat del sensellerisme a Barcelona Ciutat:*

Així, les darreres xifres de la XAPSELL⁷ sobre els joves que viuen al carrer a Barcelona són preocupants: del total de persones sense sostre el 2019 (3.800) hi havia 534 joves entre 18-30 anys (154 dones i 380 homes).

De l'anàlisi de la situació observada aquests darrers anys per la parròquia de **Santa Anna constatem que la majoria de les persones que dormen al carrer se situen entre els districtes de Ciutat Vella i l'Eixample de Barcelona**, però que la majoria dels serveis de atenció a persones sense llar se situen fora d'aquests barris de la ciutat

Des del 2008, el deteriorament de les condicions econòmiques de les persones **més vulnerables ha fet que moltes perdin el nivell econòmic suficient per mantenir una llar i s'han vist obligades a viure als carrers de Barcelona.**

El 2022 a Barcelona hi ha, com a mínim, 5.142 persones sense llar, de les quals 1.231 persones dormen al carrer a Barcelona.

En qualsevol cas, hi ha hagut en els dos darrers anys (2020-2021) una situació de crisi social més forta que la del període 2017-2019, que podem caracteritzar com una generalització de la pobresa i la vulnerabilitat (accés a l'habitatge, educació i cultura, bretxa digital, ocupació), més extensa (abraça a les classes mitjanes), intensa i permanent.

El confinament ha incidit fonamentalment en persones i famílies més vulnerables, personal amb contractes de treball més precaris, persones i grups relacionats que viuen de l'economia submergida, i amb els equipaments d'ús col·lectiu (menjadors, residències, etc.)

Les necessitats ateses per l'Associació corresponen a una situació de extrema vulnerabilitat d'unes persones que viuen als carrers **d'un dels barris més empobrits de la ciutat: a Ciutat Vella.** Aquí és molt elevat el nombre de persones sense llar que viuen al carrer, al ras, i entre elles **cada vegada hi ha més joves immigrants, que en arribar a la majoria són expulsats dels centres d'acollida de menors, sense permisos de treball ni documents que els permetin integrar-se a la societat, i per això estan abocats a l'exclusió més severa, sense cap mitjà de vida**

El percentatge de població que està en risc de pobresa a Ciutat Vella –que indica les llars amb una renda inferior al 60% de la mitjana dels ingressos disponibles anuals de les persones de la ciutat– **és del 31,4%, un valor 11,8 punts superior al de Barcelona que la situa com a segon districte amb la taxa més elevada després de Nou Barris.**

⁷ XAPSELL: Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar.

2.3.3. Evolució de les Estratègies de l'Ajuntament de Barcelona en la gestió del Sensellarisme.

Per combatre la situació descrita als anteriors paràgrafs, l'ajuntament de Barcelona ha implementat des de l'any 2005 diferents plans que els descrivim a continuació.

Pla municipal per a la inclusió social, 2005.

L'Ajuntament de Barcelona l'any 2005 va aprovar el Pla Municipal per a la Inclusió Social. **En aquest document s'analitzen les causes del canvi social i com es generen les noves bases de les desigualtats socials –en aquell moment–, i es realitza una anàlisi del que significava l'exclusió social** aportant dades concretes de la situació a la ciutat de Barcelona en aquell moment previ a la crisi econòmica que s'estava gestant.

Del Pla Municipal per a la Inclusió Social i el **PAM 2004-2007, en sorgeix el Programa Municipal d'Atenció Social a Persones Sense Llar (2006)**. En el document es fa una definició de les característiques bàsiques de la població sense sostre, i també se'n distingeixen tres estadis, en funció del desarrelament personal en els processos vitals:

- **Persones en fase incipient o inicial de desarrelament:** es troben al carrer de forma puntual, no tenen domicili, ingressos irregulars o inexistents, vincles relacionals febles, però es mantenen hàbits personals i laborals, fan demanda i accepten intervenció. L'estat de salut habitual és bo.
- **Persones amb un grau mitjà de desarrelament:** estada al carrer de forma habitual, es comencen a perdre hàbits; el treball, si n'hi ha, és inestable; s'han perdut vincles relacionals; poca motivació; es fa demanda però hi ha poca capacitat de manteniment, i l'estat de salut pot començar a ressentir-se.
- **Persones en un estat de desarrelament cronificat:** persones que viuen permanentment al carrer amb alternances en centres residencials. Atur de llarga durada, greu aïllament social, no fan demanda i són reticents a acceptar la intervenció social. Han perdut hàbits i tenen greus dèficits sanitaris que originen problemes de salut.

Es quantificava que, de les persones sense llar l'any 2005, el 64% se situaven en fase inicial, el 27,92% en fase intermèdia, i el 8,23% en fase consolidada. En aquell moment, la distribució per gènere era del 25,20 % de dones i el 74,80 % d'homes. Pel que fa als grups d'edat, el més nombrós era el de 26 als 54 anys, i representava un 64,64 %.

2.6.2. Pla de Lluita Contra el Sensellarisme 2016-2020.

L'any 2017 l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona publica el Pla de Lluita Contra el Sensellarisme 2016-2020. Es tracta, per tant, del document vigent en el moment del tancament del present estudi.⁸

El Pla explicita un canvi de mirada cap a la situació de sensellarisme, el qual entén com una situació que cal combatre ja que vulnera el dret a l'habitatge de les persones que tenen en comú el fet de viure en una situació d'exclusió residencial severa. Utilitzant la classificació ETHOS proposada per FEANTSA, distingeix dos tipus de situacions:

- **Sense llar** (inclou les categories de persones sense sostre i sense habitatge).
- **Exclusió de l'habitatge** (habitatge insegur i habitatge inadequat).

⁸Pot consultar-se a:

https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxiu-documents/pla_lluita_sensellarisme_barcelona_2016-2020.pdf)

En la introducció del Pla s'assenyalen algunes de les idees en les quals s'aprofundeix més endavant, com el model centrat en la persona, la prevenció estructural i es distingeix:

- **Nivell Primari:** Amb actuacions dirigides a combatre causes estructurals entre la població afectada.
- **Nivell Secundari:** Inclou les actuacions adreçades a persones o llars en risc immediat de quedar-se sense habitatge.
- **Nivell Terciari:** Amb actuacions que pretenen generar mecanismes d'accés a l'habitatge estable per a persones sense llar per evitar-ne recaigudes) i l'atenció a les situacions del sensellarisme femení.

El Pla inclou una diagnosi que **posa en evidència l'increment de la pressió sobre els recursos residencials** adreçats a persones sense llar, tot i l'increment de la capacitat dels serveis de diferents tipus.

S'observen dades com que l'any **2008 es comptabilitzaven entre 2.013** persones (segons el recompte) i 2.017 persones (segons l'estimació del SIS), mentre que l'any **2016 ja s'havia passat a 3.231** persones (segons el recompte) i 3.182 persones (segons l'estimació del SIS⁹).

En paral·lel s'evidenciava una distribució desigual de les pernoctes, les quals **es concentraven fonamentalment als districtes de Ciutat Vella, Eixample, Sants i Sant Martí.**

Cronificació del sensellarisme.

Una altra informació significativa és la que quantifica el temps d'estada al carrer de les persones contactades pel SIS

Durada d'estada al carrer en mesos	Percentatge de persones sense llar
Menys de 3 mesos	0,7%
Entre 3 i 6 mesos	5,3%
Entre 6 i 12 mesos	17,6%
Entre 12 i 36 mesos	50,2%
Més de 36 mesos	26,2%

La cronificació del sensellarisme descriu aquella situació que viuen els individus que estan durant un llarg període de temps exclosos d'una llar i que habitualment presenten un conjunt de problemàtiques associades.

A finals de la dècada dels noranta, els investigadors Khun i Culhane (1998) plantejaven una classificació del sensellarisme en funció del nombre de dies que havien utilitzat els serveis d'emergència habitacional, i el nombre d'episodis que havien estat en situació de sensellarisme, i es classificaven en les tres categories següents:

- **Temporals:** persones que només tenen un episodi de sensellarisme, generalment curt, i no tornen a ser detectades pels serveis socials o d'acollida.
- **Transitòries:** persones que utilitzen el sistema d'assistència de manera freqüent, però per curts períodes de temps.

⁹ Servei d'Inserció Social; Ajuntament de Barcelona.

- **Cròniques:** persones amb un període superior a un any sense llar, que utilitzen l'assistència social de manera freqüent i perpetuada.

Segons l'estudi, les persones que pateixen una situació **de sensellarisme crònic experimenten, de manera estadísticament comprovada, algun tipus de discapacitat, utilitzen de manera intensiva els serveis socials disponibles, viuen desconnectades de la vida comunitària convencional**, es troben amb múltiples dificultats més enllà de la falta d'habitatge i pateixen per la falta de flexibilitat d'un sistema de serveis fragmentat.

La resposta europea a la problemàtica, atenent el context de crisi econòmica recent, ha estat diferent segons els països.

Només alguns països, com Finlàndia o Irlanda, han mostrat una aposta política ferma per concentrar els seus esforços a intentar resoldre els casos de sensellarisme de llarga durada, i han posat el focus en una estratègia més integral.

Posteriorment, s'ha eliminat la delimitació temporal, i es descriuen els casos de sensellarisme de llarga durada com a **“grup de persones que la seva situació de sense llar ha estat classificada com a prolongada o crònica, i que és així perquè les solucions convencionals d'habitatge fracassen amb aquest grup o no hi ha un subministrament suficient de solucions que satisfacin les necessitats individuals”**. L'ampliació del concepte també ha fet incloure dins de la nova classificació aquelles persones sense llar que pateixen qualsevol tipus de malaltia mental, independentment de la durada en què han viscut sense llar.

Persones allotjades en equipaments municipals.

Taula 3: Nombre de persones allotjades en equipaments municipals de la ciutat de Barcelona. (Font: SIS 2015)	
Any	Persones allotjades.
2008	1.190
2015	1.672

El pla d'actuació inclou nou eixos, cada un dels quals amb objectius propis, a partir dels quals s'incorporen nombroses accions:

- Eix 1. **Reconeixement de drets i protecció de les persones en situació de carrer.**
- Eix 2. **Prevenió del sensellarisme en processos de desinstitucionalització.**
- Eix 3. **Salut i accés al sistema sanitari.**
- Eix 4. **Reduir el nombre de persones que cauen en situació d'exclusió residencial severa** (polítiques preventives) i minimitzar el temps que les persones passen en situació de carrer (evitar el sensellarisme de llarga durada).
- Eix 5. **Model d'allotjament i d'accés a l'habitatge.**
- Eix 6. **Reduir el risc de sensellarisme vinculat a l'exclusió administrativa de les persones immigrants.**
- Eix 7. **Generar coneixement per millorar les polítiques i per transformar la percepció social del sensellarisme.**
- Eix 8. **Generar coneixement per millorar polítiques i transformar la percepció social del sensellarisme.**
- Eix 9. **Corresponsabilitat i treball en xarxa.**

2.4. Apartat D: *Models de resposta al sensellarisme.*

A partir de les definicions de sensellarisme, descrites en els paràgrafs anteriors, s'ha treballat amb models d'intervenció diferenciats, i els més rellevants són els dos següents:

2.4.1. Model d'escala o Continuum of Care

Parteix de la base que la situació de sensellarisme és ocasionada per diferents factors (estructurals, institucionals, relacionals i personals) que provoquen l'exclusió habitacional i produeixen una sèrie de carències que situen la persona fora del mercat habitacional i conseqüentment fora del mercat laboral i de la seva integració social.

L'objectiu final del model, conegut com a model d'escala, és **l'assoliment d'un grau suficient d'independència i autonomia de la persona**. Teòricament, en arribar al final del procés, la persona atesa accedeix a un habitatge compartit. **Per aconseguir-ho, ha de superar un seguit de reptes, majoritàriament vinculats a la inserció laboral (i també de desintoxicació d'addiccions i tractament, si escau) per preparar-se per accedir a l'habitatge**. La voluntarietat i compromís de les persones participants és clau per al manteniment en el pla de treball, el qual està liderat pels i les professionals de l'equipament al qual la persona es vincula, i que condueix a l'assoliment progressiu de les fites de la persona. Quan l'itinerari es limita a un període temporal a mitjà termini, es parla de "procés d'inserció de recuperació" o "d'inclusió".

El model d'escala ha rebut diverses crítiques vinculades a la seva efectivitat i a les possibilitats de treball amb les persones. Cal tenir en compte que la manca de possibilitats de treball o el fet de no poder superar els reptes plantejats al llarg del procés inclusiu, **pot abocar a l'abandonament del programa**. D'altra banda, les recaigudes i l'empijorament de les circumstàncies personals és una situació relativament habitual en el tractament de les persones sense llar per mitjà d'aquesta intervenció, fet que pot abocar a la desmotivació.

Un altre aspecte que suposa un risc en el model d'intervenció és la manca de recursos suficients per a totes les persones que necessiten aquest tipus d'assistència. Òbviament, és un factor que minva l'eficàcia del programa. Així, tot i que des dels serveis públics i privats existeix la intenció de cobrir al màxim els drets de les persones, l'accés d'aquestes al pla d'ajut es veu limitat pels recursos disponibles.

També cal tenir en compte, en la posada en pràctica d'aquest model, el paper de la persona en la definició del pla de treball. **Cada vegada més es treballa per fer participar la persona i "posar-la en el centre" de la intervenció, per tal que pugui decidir els objectius, però encara ara el paper del o la professional segueix sent cabdal**. Per tant, cal reflexionar sobre com la persona viu la normativa i l'exercici de la seva llibertat en aquest model.

2.4.2. Model Housing First

Aquest model parteix del reconeixement que les persones sense llar no poden accedir a un habitatge. Des d'aquest punt, es posen les polítiques d'accés a l'habitatge en el centre del focus, i es crea un model d'atenció a les persones basat a facilitar un habitatge des de l'inici del procés d'intervenció. El model conegut com a Housing First respon a aquest nou paradigma d'intervenció que separa el dret a l'habitatge del tractament, i que posa en primer lloc una llar digna no com una finalitat, sinó com un recurs directe.

Els antecedents d'aquest model es troben als anys noranta a Nova York. Posteriorment aquest model es va aplicar al Canadà, i de forma més recent a Europa, on s'han desenvolupat programes rellevants en països com França, Països Baixos, Regne Unit, Noruega, Suècia, Bèlgica. També existeixen experiències d'àmbit municipal (es fa referència a la seva aplicació a Lisboa al punt 9) i supramunicipal en molts països de la Unió Europea.

En les avaluacions i valoracions sobre el Housing First s'ha considerat **que aquest model és una via de treball amb possibilitats per a persones amb una situació de sense llar cronificada, malaltia mental**

o drogodependència. Alhora possibilita una gran flexibilitat en la seva aplicació i en la forma de donar resposta en diferents contextos. En aquest sentit, ha estat necessari un exercici per delimitar què és i què no és Housing First. **Així, la FEANTSA a l'any 2017 va publicar una guia que recull els vuit principis bàsics:**

1. **L'habitatge com a dret humà.**
2. **Elecció i control per part de les persones usuàries.**
3. **Separació entre habitatge i tractament.**
4. **Orientació a la recuperació.**
5. **Reducció de danys.**
6. **Compromís actiu sense coerció.**
7. **Planificació centrada en la persona.**
8. **Suport flexible, i durant tant de temps com sigui necessari.**

El canvi de paradigma d'aquest model persegueix dignificar la persona, que pugui ser més participativa i posar-la en el centre de la seva pròpia intervenció, de manera que és part de la solució. Se centra en l'atenció a les persones, considerant-les subjectes de ple dret. Si bé és cert que les persones sense llar continuen sent un sector de població amb una fragilitat severa i que pateixen una gran exclusió social, el model de Housing First evita responsabilitzar-les de la seva situació, i posa el focus en els aspectes estructurals, cosa que suposa un canvi significatiu en l'abordatge de la intervenció.

Les llars que s'ofereixen a les persones usuàries del programa compten amb el suport de persones professionals. En aquest sentit, el Housing First suposa un repte pel que fa a l'acció professional, ja que aquest deixa de ser el subjecte actiu en la presa de decisions i es transforma en una figura facilitadora. **També hi té un paper destacable el peer worker, o persona que ha patit una situació similar que acompanya la persona.**

Les diverses avaluacions sobre el funcionament del programa han obtingut resultats positius en les intervencions. En la Guia de Housing First es recull que la fidelitat als principis del programa són clau per garantir i promoure l'èxit de la intervenció, i mantenir un model similar que no difereixi d'altres actuacions. **Per fer-ho possible, s'han desenvolupat models d'avaluació, anomenats escales de fidelitat o fidelity fiscals.**

Les crítiques al Housing First versen sobre les seves possibilitats i limitacions. Aquest model no es pot considerar només com la provisió de l'habitatge, cal un acompanyament més intensiu, adaptat a les necessitats de les persones i als diversos moments per poder treballar per a una inclusió social efectiva. **La simple presència d'un habitatge pot incidir en un major aïllament si no està acompanyat d'aquest suport.**

El Housing First no és un model d'intervenció que pugui funcionar com a solució única des d'un únic servei, atès que requereix d'una participació real i efectiva dels i les responsables en política d'habitatge, les entitats socials que proveeixen de serveis, les àrees de salut i els propis recursos dels serveis socials existents. L'esforç d'assumpció de responsabilitats i de coordinació, per tant, també ha de ser important.

3. Bloc II: Experiència de l'Associació de Missatgers de la Pau Catalunya (AMPC)¹⁰.

3.1. Apartat A. L'Associació de Missatgers de la Pau de Catalunya, la seva naturalesa i objecte social.

3.2.1. Objecte: Naturalesa de l'Associació Missatgers de la Pau Catalunya:

L'Associació Missatgers de la Pau Catalunya és una associació sense afany de lucre que, des de la proximitat a les persones **més vulnerables, especialment les persones sense llar, procura acollir, protegir, promoure i integrar.**

L'experiència de Missatgers de la Pau Catalunya es desplega amb professionals i voluntaris en programes com ara llars d'acollida, iniciatives integració sociolaboral, cura de la salut, acompanyament psicològic, esports i activitats musicals per a la integració de les persones vulnerables i en especial els joves sense llar.

L'Associació està donada d'alta al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya amb número d'inscripció **67455 en data del 30/03/2020, dins de la classificació d'Assistència Social.**

L'Associació és **una entitat sense afany de lucre.**

3.2.2. Objectius de l'Associació Missatgers de la Pau Catalunya

Els objectius de la Associació com recullen els nostres Estatuts són.

1. L'atenció i **acompanyament integral** de les persones en situació d'exclusió i vulnerabilitat.
2. La cura, atenció, rehabilitació, tractament i **promoció humana i social de les persones sense llar.**
3. L'acollida, protecció, **promoció i integració dels migrants.**
4. **Atenció integral** a les dones amb especial vulnerabilitat.
5. **La cura, atenció, rehabilitació,** tractament i promoció humana i social de la gent gran.
6. El desenvolupament humà integral **dels joves en situació de risc social.**
7. **La consciència social i pública** des de la comunicació social sobre la problemàtica de vulnerabilitat en la que viuen les persones sense llar.
8. **L'acció voluntària, comunitària i ciutadana** per donar resposta als problemes dels mes necessitats.
9. Possibilitar una espiritualitat que mobilitzi a les persones **cap a l'acció social transformadora.**
10. **La cooperació internacional al desenvolupament dels pobles** mitjançant programes específics de desenvolupament integral i de qualitat de la vida de les seves poblacions en col·laboració amb altres agències i entitats locals.
11. **L'activitat cultural i artística com a forma de desenvolupament integral** de les persones promovent la formació professional i la capacitat de les persones.
12. L'atenció, el suport i la cura de **famílies des estructurades, monoparen/mareparentals.**
13. **La integració social i laboral** de persones en risc d'exclusió social.
 - Per aconseguir les seves finalitat, l'Associació realitza les següents activitats: Centres d'acollida i atenció integral de persones sense llar, pisos assistits per a menors no acompanyats, pisos tutelats, cases d'acollida, centres lliures i casals per a infants i joves, centres oberts, reforç educatiu, centres de dia, serveis de guàrdia i custòdia, menjadors socials, pisos compartits, serveis de mediació per a l'habitatge, atenció mèdica i psicològica, assessoria jurídica, grups de suport, aprenentatge de la llengua, acompanyament i orientació laboral, formació d'oficis, borsa

¹⁰ AMPC: Associació Missatgers per la Pau Catalunya. www.missatgersdelapau.org.

de treball, servei de recerca i orientació, ajuda a refugiats, ajuda al retorn voluntari, projectes de cooperació en les comunitats d'origen, ajudes econòmiques i en espècies, campanyes de comunicació, concerts, exposicions, promoció d'associacions de persones vulnerables, **promoció d'empreses d'inserció socio-laboral i altres**¹¹.

3.2. Apartat B: Fases de la prestació de serveis de l'Associació a les persones vulnerables.

3.2.1. Consideracions prèvies:

Cal assenyalar en primer lloc que l'Associació és una entitat relativament jove nascuda a l'any 2020 bàsicament a conseqüència de 2 elements rellevants:

- **El COVID-19 que genera una situació d'alarma de salut pública** i on els col·lectius més vulnerables entre ells les persones sense llar tenen accés molt limitat als serveis de primera necessitat i les administracions públiques estan col·lapsades pel gran esforç que suposa la gestió de l'epidèmia.
- **L'allau de persones nouvingudes en especial joves**, així com l'increment de persones ex tutelades que han hagut d'abandonar les institucions en les que estaven ateses.

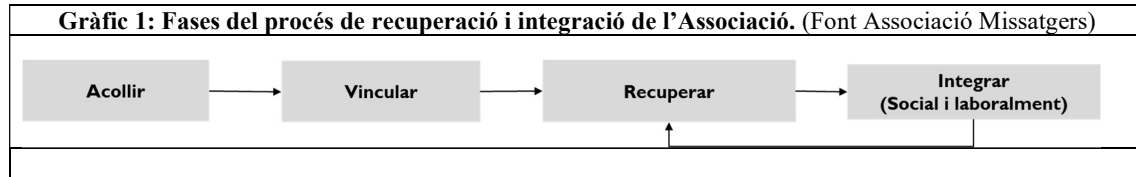
Les actuacions inicials de l'Associació estan orientades a donar cobertura en una primera fase a les **"necessitats immediates"** de les persones ateses i en fases posteriors es varen desenvolupar i implementar les accions **destinades a la vinculació i a la integració**. A continuació detallem de manera general dels àmbits, l'objectiu principal i les accions implementades.

Taula 4: Àmbits de la prestació de serveis de l'Associació (Font: Associació Missatgers)		
Àmbit	Objectiu	Serveis
Primera necessitat	Atendre les necessitats bàsiques i vitals de les persones que viuen al carrer	<ul style="list-style-type: none"> • Taula de Fraternitat (Menjador social). • Dutxes. • Vestuari. • Allotjament d'urgència per a condicions climàtiques adverses.
Salut	Atendre les necessitats de salut i salut mental de les persones en situació de carrer.	<ul style="list-style-type: none"> • Hospital sense sostre. • Hospital de carrer. • Unitat mòbil de proximitat (UMOPRO) • VINCLES: Acompanyament en la salut mental.
Vinculació	En aquest àmbit s'agrupen els serveis i activitats que generen un espai de confiança entre les persones que participen en aquest darrer àmbit, les acollides, els professionals de l'entitat i els voluntaris.	<ul style="list-style-type: none"> • Esport sense fronteres. • Música sense fronteres. • Altres activitats d'oci i lleure que generen vincles entre persones acollides, l'Associació i els voluntaris
Integració	En aquest darrer àmbit els esforços es centren en que la	<ul style="list-style-type: none"> • Llar d'oportunitats. • Inserció laboral.

¹¹ Darrera modificació dels estatuts de l'Associació per a poder constituir i impulsar empreses d'inserció adreçades a persones sense llar i col·lectius vulnerables.

	persona finalitzi amb una integració social o laboral o totes dues.	<ul style="list-style-type: none"> • Solució habitacional estable.
--	---	---

3.2.1. Fases del procés de les actuacions portades a l'Associació.

Tal com es pot veure al gràfic, les fases del tractament de la vulnerabilitat que es realitza a l'Associació està estructurat en quatre moments:

- **Acollida:** Es la fase en que la persona vulnerable s'apropa a l'entitat, bàsicament pel boca a orella, en aquest primer moment la persona rep les **primeres atencions (àpats, dutxa, rober i salut)**. Seguidament es fa una entrevista d'acollida, quan la persona ja es troba en situació de normalitat respecte a **les necessitats bàsiques i en funció del seu grau de vulnerabilitat, situació personal i voluntat de la persona se li proposa iniciar la fase de vinculació.**
- **Vincular:** En aquest segon moment la persona **pot participar de manera activa en les diferents iniciatives que impulsa l'entitat**, esport o música sense sostre, tallers i activitats d'oci i lleure. En aquest punt s'inicia el procés de regularització legal de la persona ja que en la majoria de casos no estan en situació "legal", també es comença a treballar la vinculació de la persona amb altres persones que es troben en la mateixa situació. Recentment s'ha incorporat en aquesta fase l'aprenentatge de les llengües Català i Castellà, així com elements de la cultura catalana i espanyola.
- **Recuperar:** Com s'ha exposat al llarg del document, les persones que passen un temps dormint al carrer **pateixen una forta desestructuració personal i emocional que els comporta des de trastorns, a patologies en la majoria de casos de tipus psicològic o psiquiàtric.** En aquest punt aquestes persones són acollides, durant un any, en alguns dels pisos denominats "Llar d'Oportunitats" i que a més d'estar acompanyats pels diferents professionals de l'entitat, **comencen a tenir responsabilitats i obligacions d'una manera progressiva i supervisada.** En aquesta fase les persones comencen a consolidar la seva seguretat, autoestima i capacitat de compromís amb elles mateixes, el seu entorn i posteriorment la societat i el món laboral.
- **Integrar:** Aquest és el darrer moment i la culminació de tot el procés realitzat anteriorment. Cal dir que també és la més delicada i la que major esforç reclama de l'associació ja que la voluntat és que aquesta integració **es realitzi fora de les esferes de confort de l'Associació i es culmini en altres entitats o empreses que col·laboren.** Tot i que l'entitat, cada vegada més, optimitza el mecanismes d'autonomia de la persona és en el moment on afloren les majors dificultats i tornen a sorgir moltes dels traumes que la persona encara té vius. **És en aquest darrer moment on estan integrat el programa PAVIS amb la finalitat que les persones puguin integrar-se amb un major grau d'èxit.**

3.2.2. Serveis de Missatgers de la Pau Catalunya:

Hospital de Carrer.

Objectius:

- **Les persones sense llar i en màxima vulnerabilitat no acudeixen als serveis bàsics de salut i només van als serveis d'urgència hospitalària en situacions de gravetat.**

- **Oferir serveis i acompanyament sanitari a persones sense llar i persones o famílies en especial vulnerabilitat** per garantir l'atenció d'emergència en salut procurant la incorporació al sistema sanitari.

La Unitat Mòbil de Proximitat (UMOPRO)

Objectius:

- **És un servei que actua directament al carrer per a l'atenció i la intervenció sociosanitària a les persones sense llar.** Forma part de la opció de apropament per l'atenció sanitària integral
- La Unitat Mòbil de Proximitat (UMOPRO) articula el seu funcionament de forma coordinada amb els equips de carrer dels serveis públics i de les entitats socials que intervenen al col·lectiu de les persones sense llar.
- **Intervenció social:** detecció i acompanyament d'emergències socials, atenció a necessitats bàsiques, informació de derivació als serveis socials, convocatòria al servei de l'Hospital de Campanya.
- **Intervenció de suport emocional:** valoració de les situacions de salut mental, suport i contenció immediata, possibles derivacions a serveis especialitzats.

Hospital Sense Sostre.

L'atenció s'adreça específicament:

- **Persones que viuen a la intempèrie** (persones que viuen als carrers o un espai públic i exterior).
- **Persones que dormen als albergs de la ciutat i viuen al carrer.**
- **Persones que viuen en allotjaments mòbils** (vehicles no destinats al seu ús com a habitatge).
- **Persones o famílies que viuen en infra-habitatges com a assentaments de barraques.**
- **Persones o famílies que viuen en allotjaments sense possible permís d'habitabilitat com a edificis ocupats.**
- **Persones i famílies sense targeta sanitària o sense accés als Centres de Salut del Territori.**

Llar d'Oportunitats:

Justificació:

- **La presència de molts joves migrants en situació de carrer**, ens va portar a desplegar aquest projecte d'acollida.
- Per als joves, **estar al carrer, amb desconeixement de les llengües de recepció**, sense regularització administrativa i sense la possibilitat d'accedir a un contracte laboral és una condemna en vida.
- Hem d'oferir un projecte global de **vida que incloent llar, formació i pràctiques laborals que serveixi de pont per a l'autonomia personal i laboral.**
- **Joves migrats (18-30 anys), ex-tutelats o nou vinguts, sense llar amb dificultats de regularització i fortes expectatives d'inserció social i laboral. Amb 2 anys mínim de padró** (els hi falta 1 any per aconseguir el permís de residència i de treball), sense antecedents penals i un nivell de comunicació (castellà) estàndard.
- **Amb una vinculació prèvia a altres programes de l'Associació** o bé per derivació de les administracions públiques i entitats socials.
- **Es procurarà el caràcter plural de les llars tant en edats, llengües i itinerari formatiu** per garantir la integració a la diferència.

Activitats:

- **Vida ordinària a la llar amb les exigències de convivència i higiene.**
- **Formació de llengua Mòdul “A”** (català 90h, castellà 90h i ens alguns casos anglès 45h). Tenen accés a una parella lingüística (2h/setmana) per reforçar el après a classe i establir converses d'interès pels joves.
- **Formació Mòduls “B” y “C” (mòduls laborals) impartits des de el CITE de CCOO.**
- **Altres cursos d'interès laboral** (cuina, electricitat, jardineria) des de l'entitat col·laboradora **Migra Studium.**
- **Formació de seguretat impartida per l'entitat Arrels** (1 vegada cada dos mesos), per a reforçar la practiques.
- **Pràctiques a Santa Anna en horaris de torn** (matí o tarda per a distribuir adequadament els horaris de formació i oci).

"VINCLÉS" d'acompanyament en la salut mental.

Objectius

- **L'acompanyament diari de més de 2000 persones cada any als serveis d'alimentació i salut ens ha servit per detectar la urgència de l'atenció psicològica i psiquiàtrica** de les persones en màxima vulnerabilitat.
- **Crear un espai de contenció emocional, acompanyament psicològic i/o seguiment terapèutic** per a les persones sense llar i famílies vulnerables alhora de promoure hàbits saludables i evitar conductes de risc (Reducció de danys).

Programa: Orientació laboral i Inserció

- **L'acompanyament a persones i famílies amb màxima vulnerabilitat i situació sense llar ens trobem que el sostre i el treball son les portes de sortida i de futur.**
- **Oferir itineraris personalitzats enfocats a donar informació, assessorar i ajudar a desenvolupar competències i propostes formatives per a la inserció laboral** en persones de màxima vulnerabilitat.

Esport sense sostre.

- **Veiem la conveniència d'implementar aquest programa per resistir la vulnerabilitat i apostar per la integració dels joves sense llar.**
- **Aconseguir mitjançant la pràctica de l'esport establir vincles socials, promoure hàbits saludables,** fomentar la cohesió de grup i afavorir la integració de joves sense llar en situació de màxima vulnerabilitat venent el cercle d'exclusió i frustració després del procés migratori.

Objectius Específics:

- **Promoure la formació d'equips de joves sense llar de forma federada i reglada.**
- **Desenvolupar l'activitat física dels joves en risc com a forma de cura corporal,** psicològic i social.
- **Establir vincles estables entre joves, professionals i voluntaris** que consolidin una relació d'acompanyament.
- **Facilitar estratègies de cohesió des de la motivació sobre objectius comuns.**
- **Orientar la resolució de conflictes.**
- **Desplegar la convivència amb els altres jugadors, fet que suposa un procés d'integració.**
- **Establir una xarxa d'entitats, empreses i persones vinculades a l'esport que puguin oferir el seu suport en els processos d'integració.**

- **Derivar des de l'acompanyament els joves participants en altres programes d'habitatge, formació o orientació laboral.**
- **Facilitar condicions d'alimentació i higiene, quan no és possible l'habitatge.**

Destinatari:

- **Joves sense llar amb què entrem en contacte des del menjador social de l'Hospital de Campanya-Santa Anna de Barcelona.**
- **Després d'una primera acollida i la realització de l'entrevista social els joves passen a un programa de vinculació des del qual es valora la possibilitat de l'oferta d'integració a través de l'esport.**

3.2.1. Factors que dificulten l'accés al mercat laboral als col·lectius vulnerables

Com ja s'ha vist al primer bloc Ciutat Vella és un dels barris de Barcelona on es concentren un major número de persones sense llar, les raons són varies i de diferents naturalesa com ara la concentració comercial i turística, la presència de recursos assistencials tant de caràcter públic com d'entitats privades.

En el cas de les persones sense llar de Ciutat Vella presenten les característiques generals descrites anteriorment però s'afegeixen d'altres que configuren un perfil de necessitats més complexa.

Les circumstàncies que compliquen el seu accés al mercat laboral són de diferents naturalesa, a continuació les detallem breument: A continuació les descrivim:

- **Situació de il·legalitat**, que els resulta molt complicat regularitzar la seva situació i poder accedir al mercat laboral
- **Sense domini del castellà i/o el català**, circumstància que complica encara més la seva situació.
- **Amb problemes de salut**, com a conseqüència de viure al carrer, cada vegada detectem un major número de persones amb problemes de salut mental.
- **En moltes ocasions pateixen la delinqüència del carrer**, els prenen la documentació, els mòbils i/o els efectes personals.
- **Resulta complicat mantenir un seguiment o comunicació regular** amb les persones afectades ja o no disposen de mòbils o bé no tenen diners per aportar saldo.
- **Tenen trastorns aguditzats de personalitat** (baixa autoestima, inseguretat, desconfiança i agressivitat), que en molts casos es deriven de l'estigmatització que pateixen.
- **Solen tenir dependència de consum** de substàncies estupefaents, alcohol o al joc.
- **No solen tenir estudis ni primaris i encara menys competències professionals.**
- **També hi ha una bretxa cultural** (en molts casos es tracta de persones nouvingudes) que agreuja la situació descrita.

3.3. Apartat C: Impacte sobre les persones ateses per l'Associació amb el model d'Escala.

3.3.1. Deficiències del model d'Escala aplicat per l'Associació

Amb el model d'Escala, que és el que s'aplica en general a Espanya, Catalunya i Barcelona, que una part significativa dels acompanyaments **les persones ateses tenien importants recaigudes i en molts casos es tornava a la casella de partida.**

En especial s'ha pogut verificar la fragilitat emocional que comporta un canvi continu de persona de referència (tutor/a, referent, acompanyant...) de la persona acompanyada, fet que aguditzava i enquistava el seu trauma ja que ho ha d'explicar de nou cada vegada que es derivada, **aquest fet comporta importants recaigudes emocionals i retorn a la situació inicial de vulnerabilitat** i en molts casos no finalitzaven els programes d'acompanyament i fins i tot abandonàvem els seus llocs de treball,

tot i que en alguns casos eren de llarga durada i que els permetia regularitzar la seva situació de residència.

Estudiant les circumstàncies, des de l'Associació i, contrastada les conclusions amb altres entitats que treballen a diferents nivells amb la problemàtica del sensellarisme **hem identificat diferents factors que afecten de manera determinant a que les persones puguin culminar**, amb èxit, un programa de vinculació i integració sociolaboral; entre altres destaquem:

- **La manca d'una solució habitacional segura**, permanent i saludable (que pot ser una vivenda, una vivenda compartida o una habitació individual), suposa un important entrebanc per acompanyar a les persones en el seu procés d'integració. Aquest l'hem d'assenyalar com a l'element clau, ja que sense una vivenda de partida (Housing First) és molt difícil que la persona aconsegueixi un grau de seguretat i confiança que li permeti l'arrelament definitiu.
- **La fragilitat emocional que pateixen les persones** que han estat en situació de sensellarisme durant un temps perllongat (es calcula que a partir dels 3 mesos) ja es produeixen efectes sobre la salut mental i física de les persones. A més en molts casos durant el període que resten vivint al carrer solen patir violència física i discriminació. Sovint aquestes persones abans d'iniciar processos d'integració han de passar durant llarg períodes de tractament psicològic i/o psiquiàtric.
- **La desconfiança cap a les institucions en general i cap a les persones en particular.** És en aquest sentit que les primeres accions que cal fer, a l'acompanyament, és la vinculació de la persona amb un referent que l'acompanyi durant tots els processos i al llarg dels diferents serveis, d'aquesta manera es pot generar un espai de confiança que ens permet treballar la resta d'esferes.
- **La situació d'irregularitat**, en les que es trobem un número important de persones que accentua la sensació d'inseguretat, la impossibilitat d'accedir a món laboral i que els manté invisibilitzats per por a ser deportats.
- **Els consum d'alcohol i de substàncies estupefaents**, aquest és un dels factors que complica les posteriors etapes de vinculació i acompanyament, ja que en molts casos i degut a la fragilitat emocional en la que es troben aquestes persones acaben per caure d'una manera reiterada als consums de substàncies i en conseqüència tornen a la casella de partida.

3.3.2. Anàlisi de casos de persones que han patit una recaiguda degut a la implantació del model d'Escala o manca d'una vivenda en condicions.

L'Associació, com s'ha comentat, **té assumit que les persones vulnerables poden consolidar una situació personal integrada socialment si aconsegueix una inserció laboral digna i permanent en el temps.**

En aquest sentit la majoria dels nostres esforços, fins ara, **han estat centrats en les estratègies d'inserció laboral en especial dels joves i ho estem fent amb col·laboració de les Administracions corresponents i amb l'ajut d'altres entitats** que poden prestar serveis complementaris a les persones ateses.

Els programes que hem posat en marxa en el darrer any, amb la intenció d'aconseguir la incorporació al mercat laboral han estat tres i que encara estan en la fase d'execució, però que no obstant ja hem pogut identificar una sèrie de factors a modificar i que també els detallem més endavant. Els programes són els següents:

FPO DUAL: Formació Professional Ocupacional en modalitat DUAL.

- L'objectiu principal d'aquesta convocatòria **és facilitar a les persones joves en situació d'atur sense qualificació o nivell formatiu baix i amb més dificultats d'accedir al mercat laboral**, la

millora de la seva ocupabilitat mitjançant la formació dual d'un certificat de professionalitat i un contracte de formació en alternança¹².

Programa ACOL:

- Programa destinat a un dels col·lectius de persones més desprotegits i, per tant, amb més risc d'exclusió social: **les persones migrades en situació administrativa irregular que complexin els requisits per obtenir una autorització de residència temporal per circumstàncies excepcionals d'arrelament social** i que puguin subscriure un contracte de treball —i contribuir d'aquesta manera a la seva inserció sociolaboral¹³.
- El programa promou els contractes de treball de 12 mesos de durada a jornada completa. **Així mateix, i amb caràcter opcional, se subvencionen hores d'acompanyament a les entitats que les sol·licitin.** Aquestes hores són per donar suport, dirigir i guiar a les persones contractades durant l'execució del programa i, d'aquesta manera, facilitar una millor adaptació al lloc de treball i un reforç competencial.

Arrelament per formació:

Què és l'autorització de residència temporal per arrelament per formació?¹⁴

És una autorització per a que les persones puguin tenir una residència temporal, amb una vigència de 12 mesos si fan una formació:

- Formació del Sistema de Formació Professional (Formació Professional inicial, certificats de professionalitat).
- Formació per a l'obtenció d'un certificat d'aptitud tècnica o habilitació professional.
- Formació promoguda pel SOC, del catàleg d'especialitats formatives (mínim 200 h.).
- Titulació de màster oficial universitari, curs d'ampliació o d'actualització de competències a l'àmbit universitari.

Aquesta autorització es podrà renovar una vegada per 12 mesos més, en el cas que la formació sigui d'una durada superior a 12 mesos. I si després de cursar la formació, no aconsegueix superar amb aprofitament la formació compromesa, i acredita haver-se matriculat de nou en els mateixos estudis, amb l'objectiu de finalitzar-los adequadament.

Aquests programes, malgrat que tenen un important impacte sobre l'ocupació de les persones i són molt necessaris i s'han vist que són efectius amb persones que tenen una sèrie de dèficits d'accés al mercat laboral, **tenen importants mancances per les persones que viuen al carrer.**

Tal com ja s'ha apuntat en els diferents apartats del document, **la majoria dels programes i serveis que s'impulsen des de l'Administració (a tots els nivells) tenen una concepció de compartimentació dels serveis i per programes (model d'Escala)** on la persona va passant d'un programa a un altre i no

¹² Ordre EMT/220/2021, de 22 de novembre per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions del Programa Formació Professional Ocupacional DUAL (SOC-FPO DUAL).

¹³ Ordre TFS/156/2018, de 20 de setembre per la qual s'aprova les bases reguladores per a la concessió de subvencions del Programa Treball i Formació (línia ACOL)

¹⁴ L'autorització de residència temporal per circumstàncies excepcionals —arrelament per formació— és el nou permís que es regula a l'article 124.4 del Reglament d'Estrangeria.

estan pensats d'una manera integral on són els serveis els que es planifiquen en funció de la persona vulnerable.

Tot i que els programes descrits en les línies anteriors és un pas decidit i necessari cap l'accés al mercat laboral d'aquestes persones ens hem trobat amb els següents factors que han dificultat i estan dificultant la consolidació d'aquestes persones dins dels respectius programes.

3.3.3. *Aquest factors limitadors de les polítiques d'ocupació:*

- **La incorporació sobtada en el programa d'inserció:** Hem pogut detectar que les persones ateses que han participat en el programa han hagut d'abandonar de manera sobtada el servei en el que estava fent el **procés de vinculació i acompanyament** (bàsicament de recuperació) i s'han hagut d'incorporar en un nou programa d'inserció que ha comportat un canvi de dinàmica tant pel que fa als objectius del programa com a les expectatives de la persona.
- **Canvi del seu entorn vital i de vinculació**, en alguns casos aquestes persones han hagut de deixar **un entorn conegut**, ja que tenia uns referents, tant pel que fa a la resta de persones que eren usuàries del servei com les persones que els acompanyaven al llarg de procés, voluntaris i professionals.
- També algunes persones han hagut de canviar, fins i tot, **de la població de residència i en conseqüència del seu espai vital i residencial**.
- Un altre dels factors que també han incidit d'alguna manera en la recaiguda d'algunes persones ha estat haver-se **de sotmetre's a horaris laborals exigents de 8 hores**, amb un important impacte sobre la modificació dels seus horaris i d'una manera sobtada, sense cap procés d'adaptació.
- Finalment també hem trobat problemes importants **en la incorporació a les activitats formatives**, les raons són bàsicament dos, per una banda la manca del domini suficient de l'idioma que dificulta un aprenentatge i una assimilació adequada de les competències professionals i per l'altre la problemàtica que aquestes persones tenen al fet d'estudiar i aconseguir finalitzar els estudis ja que moltes persones no han cursat estudis o bé no han finalitzat els obligatoris.

2.3.4. Impactes sobre les persones afectades:

Aquest factors han estat l'origen de moltes de les situacions complexes que han patit aquestes persones al llar de la seva participació en els diferents programes, aquestes les podem agrupar en funció de la seva naturalesa:

- **Abandonaments reiterat de les persones del programa.** Cal dir que de moment s'han pogut gestionar la seva reincorporació al programa fent una tasca combinada entre les diferents tutores de l'acompanyament, la tècnica d'assistència social i referent de la persona, la tutora del centre de formació i la tutora de l'empresa. **Aquesta relació, entre les diferents persones tutores, s'ha revelat absolutament necessària per aconseguir la reincorporació de les persones que havien desistit en algun punt del programa i en alguns casos de manera reincident.**
- **La fragilitat emocional i la inseguretat de les persones acompanyades**, ha estat molt freqüent que un bon nombre de persones acompanyades **s'hagin sentit que no podien continuar ja que es consideraven que no estaven prou preparats o que no ho estava fent bé**. En aquest casos la proximitat de la tutora referent amb el suport continuat de la psicòloga s'ha pogut convèncer, al menys de forma temporal, que podien finalitzar el programa i tenien la suficient capacitat com per a poder fer-ho.
- **Consum de substàncies**, en alguns casos hem pogut detectar que algunes persones que havien reduït el seu consum de substàncies o bé ja no consumien, ho van tornar a fer per la seva fragilitat emocional, ja que el canvi i sobre tot les **exigències d'un nous horaris i noves ubicacions els feia mostrar-se insegurs i tornaven a partir situacions estressants**.

- En un parell de casos aquesta fragilitat emocional, les exigències del lloc de treball i els horaris de formació acompanyat amb l'increment de substàncies estupefaents derivaven en inestabilitat emocional i en un **parell de casos en brots psicòtics que varen ser tractats en una primera fase per l'àrea de psicologia i en una segona fase per l'equip de voluntaris especialitzats en psiquiatria.**
- **Tal com s'ha comentat abans les exigències de l'activitat formativa i les exigències d'aprenentatge, sumat a la manca de coneixements de l'idioma i a recursos d'aprenentatge** també han suposat un element que ha generat més pressió emocional i en conseqüència, des de l'equip de tècnics d'acompanyament s'ha fet tasques de suport per que no abandonessin l'activitat formativa.
- **Finalment, en el cas d'algunes de les persones que participaven en processos de formació i treball no tenien un habitatge segur i estable,** en aquests casos hem detectat que les situacions abans descrites es multiplicaven i els seus efectes eren més severos i permanents. **En moltes ocasions s'ha hagut d'aturar els processos d'acompanyament i dedicar intensos esforços a aconseguir nous espais habitacional** per que les persones que es trobaven en aquesta situació poguessin continuar en el procés de formació i inserció i culminar el procés d'integració.

3.4. Apartat D: Necessitat d'evolucionar d'un model d'Escala a un model d'Housing First.

3.4.1. Eixos de treball, a futur, per a implementar el model Housing First

Analitzades altres estratègies, en especial en ciutats que porten més temps patint els efectes del sensellarisme i que han tingut uns efectes positius i en algun cas l'han pogut minvar els seus efectes i impacte, les conclusions principals és que entre altres són dos els elements més determinants, aquests són:

- **Garantir una solució habitacional segura i permanent** mentre la persona està en el procés de cura i reparació, vinculació i acompanyament que li permeti afrontar tot el procés amb una major confiança amb si mateix, amb la societat i les altres persones.
- **Acompanyant-la, a la persona, posant-la en el centre de totes les actuacions.** La persona ha de protagonitzar tot el procés, se l'ha d'apoderar sobre la base de la dignitat i el respecte als drets humans.
- **Mantenint un únic referent d'acompanyament i vinculació al llarg de tot els processos d'arrelament.** Sovint les persones han patit durant el període de sensellarisme i li cohibeix el fet de tornar-lo a explicar cada vegada que se li assigna un nou referent per a executar alguns dels serveis d'acompanyament. ser protagonista y la principal.
- **Tenir molt present els seus desitjos i anhels,** moltes vegades els fem transitar per serveis i programes estandarditzats amb els quals la persona no s'identifica i té la sensació de pèrdua de temps o no arriba a entendre la finalitat de les accions.
- **Les relacions entre iguals,** en una part molt important dels acompanyaments la part social i de relació entre persones que estan a la mateixa situació, esdevé com un element clau ja que entre les persones sorgeix un companyerisme i una complicitat que a més de ser terapèutica és dinamitzadora i assegura una millor i més ràpida restauració de la fragilitat emocional. En molts casos també resulta molt terapèutic la figura dels Peer Worker o persones que han patit una situació igual.

3.4.2. Línies bàsiques de treball

Tal com ja s'ha exposat al llarg dels anteriors paràgrafs les diferents Administració que tenen competències a Espanya i a Catalunya treballen sota el model d'Escala i ho fa bàsicament atenent a dues coordenades:

- Els programes i serveis estan estructurats sota la concepció d'àmbits i/o serveis que en moltes ocasions estan assignats a **diferents ministeris, conselleries, àrees i secretaries, aquesta divisió impossibilita que les persones pugin ser ateses d'una manera integral**, ja que cada òrgan funciona segons les seves directrius i marquen els criteris.
- El segon factor que dificulta la incorporació de les persones vulnerables és que els serveis estan pensats en Escala, és a dir, que les persones han de passar d'un servei a un altre molts vegades amb diferents referents, aquesta seqüenciació dels serveis obliga a la persona a explicar de nou la seva situació i d'aquesta manera reviure constantment el seu patiment. **Aquest fet resulta un important entrebanc per les persones vulnerables que els obliga a transitar d'un servei a un altre amb temps d'esperes dilatats amb processos que moltes vegades estan inconnexos i de una dificultat extrema d'entendre per part de les persones més vulnerables.**

4. Bloc III: Transició parcial del model d'Escala al model Housing First:

4.1. Apartat A: De la Inserció Laboral a la Integració Sociolaboral.

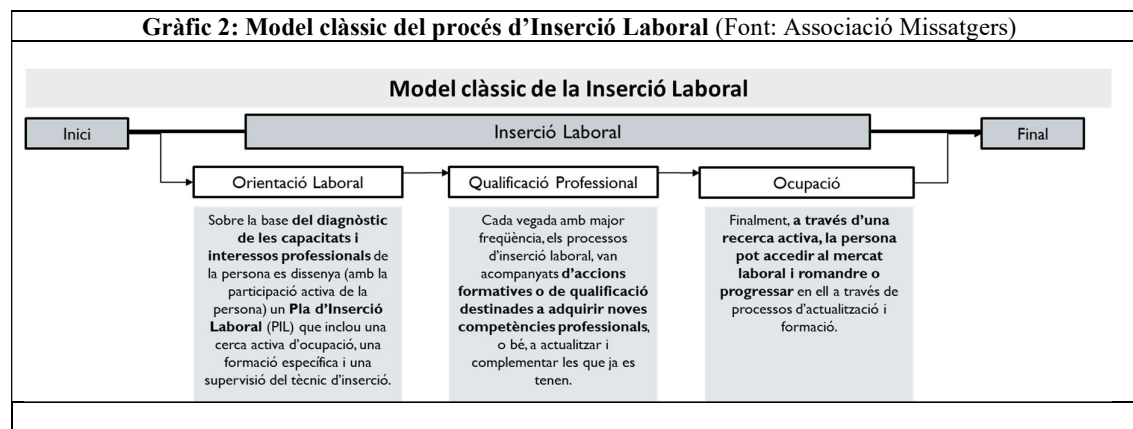
4.1.1. Introducció De la Inserció laboral a la Integració Social de les persones en risc de vulnerabilitat.

No totes les persones tenen, real i efectivament, les mateixes oportunitats de participació en el mercat laboral. **Determinats col·lectius presenten grans dificultats per accedir i desenvolupar una activitat productiva: hi ha factors personals, culturals, familiars, de salut, etc., que poden funcionar com a barreres per accedir a l'ocupació.** Aquesta exclusió del mercat laboral genera clarament situacions de vulnerabilitat i exclusió social, amb diferents nivells de complexitat. **Per tant, la nostra actuació no concep la inserció laboral com un acte concret o puntual que permet obtenir una feina, sinó com un procés d'acompanyament que contribueix a la integració sociolaboral de les persones ateses.**

I és que l'ocupació contribueix enormement a la socialització, ja que promou el desenvolupament de les relacions i xarxes socials. **També facilita l'estructuració del temps vital de les persones i la participació activa en molts altres aspectes que involucren l'exercici de drets de ciutadania (prestacions socials, pensions, etc.).** Per tant, la inserció laboral pot ser considerada com una via clara d'integració social, especialment per a col·lectius amb dificultats de participació en el mercat laboral.

4.1.2. La Integració sociolaboral de les persones sense llar:

La Inserció Laboral, en la majora d'actuacions amb col·lectius vulnerables, és la darrera actuació **del procés d'acompanyament i integració ja que en molts casos pot significar la integració social consolidada.** En aquest sentit les persones que culminen el seu procés en una inserció laboral estable tenen més possibilitats de tenir un major èxit d'arrelament a la comunitat i un menor grau de recaigudes.

Aquesta exclusió del mercat laboral genera clarament situacions de vulnerabilitat i d'exclusió social amb diferents graus de complexitat. Per tant l'actuació no s'ha de contemplar, en aquests casos, únicament la inserció laboral com una actuació concreta o puntual que permeti aconseguir una ocupació, sinó que ha de ser concebuda com un procés d'acompanyament integral i vinculació de la persona contribuint, d'aquesta manera, a la **INTEGRACIÓ SOCIOLABORAL** de les persones vulnerables.

Per tant la Inserció laboral ha de ser considerada com una via clara de **INTEGRACIÓ SOCIOLABORAL**, especialment en els casos dels col·lectius amb majors dificultats per accedir i a una ocupació de qualitat i consolidar-la.

En aquest cas la proposta està centrada en joves nouvinguts (entre 18 i 30 anys) que viuen en situació de carrer a Barcelona i que per aquesta circumstància el seu accés al mercat laboral és encara més complicat.

4.2. Apartat B: Elements bàsics de la Integració Sociolaboral.

4.2.1. Elements rellevants:

Es treballa per a l'**apoderament de la persona**, aconseguint d'aquesta manera l'autonomia personal i el desenvolupament de les seves competències.

Ens preocupa dissenyar actuacions i intervencions específiques pensades per a cobrir les necessitats de les persones ateses, **tenint present els seus interessos i competències, així com les oportunitats que ofereixen les empreses del territori.**

Hi ha una ferma voluntat de centrar les activitats de en les persones en clara situació de vulnerabilitat i exclusió social, amb diferents nivells de complexitat. **Per tant, la nostra actuació no concep la inserció laboral com un acte concret o puntual que permet obtenir una feina, sinó com un procés d'acompanyament que contribueix a la integració sociolaboral de les persones ateses.**

Entenem que l'ocupació contribueix enormement a la socialització, ja que promou el desenvolupament de les relacions i xarxes socials, per tant, la inserció laboral pot ser considerada com una via clara d'integració social, especialment per a col·lectius amb dificultats de participació en el mercat laboral.

4.2.2. Elements Estratègics:

Objectiu:

Promoure la Inserció laboral com a base per a la Integració social i professionalment de persones en situació o risc de vulnerabilitat dins de l'empresa ordinària.

Valors:

La persona com a protagonista del propi procés: La persona atesa se situa en el centre de la intervenció: és l'eix. Se l'acompanya perquè se senti valorada i apoderada per a la recerca de feina i participi activament del seu procés. La persona participa voluntàriament i és clau per a l'èxit del procés que es compromet amb el seu itinerari.

- a) **Acompanyament des de la proximitat a la persona:** La nostra entitat ha d'estar a prop de les persones que atensem, som el referent i la persona té a la seva disposició i en tot moment personal especialitzat, tant si requereix orientació i formació, com suport en la Integració Sociolaboral.
- b) **Efectivitat i impacte:** Totes les actuacions que realitza l'entitat contribueixen a facilitar la Integració Sociolaboral de les persones ateses, tant les actuacions amb les persones com amb les empreses i altres agents del territori.
- c) **Col·laboració en xarxa:** Ens coordinem amb els diversos agents del territori (administracions, empreses, altres entitats socials, etc.) s'articulen per donar una resposta millor a les necessitats de les persones més vulnerables del territori.
- d) **Afavorim la implicació de les empreses:** mitjançant el desenvolupament de la seva responsabilitat social empresarial en el territori.

Principis d'actuació:

- a) **Mirada Inclusiva:** Totes les persones en situació de risc o exclusió social poder ser objecte de l'acompanyament i la seva Integració Sociolaboral.
- b) **Suport entre iguals:** Si l'itinerari de la persona ho aconsella, s'ofereix la possibilitat de participar en algunes activitats conjuntament amb altres persones en una situació similar. D'aquesta manera, es configuren grups heterogenis que resulten enriquidors per treballar objectius compartits i per establir canals d'ajuda mútua entre iguals.
- c) **Visió integral:** En l'atenció a les persones en situacions de major complexitat, incorpora treball amb un enfocament holístic, centrat en la inserció laboral, però facilitant l'activació dels diferents recursos i programes per donar una resposta més efectiva a les necessitats de la persona, que s'articuli i complementi amb els serveis prestats des de l'administració pública. Es treballa, per tant, conjuntament amb els serveis socials i comunitaris de cada territori.
- d) **Compromís amb les persones:** L'Entitat i el personal tècnic, així com el voluntariat, que forma part dels equips està compromès amb la innovació, la utilització de pràctiques efectives i eficients, i l'avaluació del treball realitzat.
- e) **Flexibilitat:** L'actuació de la nostra entitat es caracteritza per la seva capacitat per adaptar-se a les necessitats de cada persona; té uns aspectes genèrics que li confereixen identitat pròpia, però la resta s'adapten a la idiosincràsia de cada persona. Precisament per aquesta flexibilitat, es tracta d'un Programa que també pot adaptar-se fàcilment a

Principis de transparència i millora.

- a) **Transparència:** L'actuació de la nostra entitat està concebuda des de la transparència en sentit ampli, a partir del desenvolupament d'una pràctica guiada per la sinceritat i la complicitat en la relació amb les persones, amb les empreses. La feina es realitza sempre d'acord amb el que estableix la llei Orgànica de Protecció de Dades Personals.
- b) **Avaluació orientada a resultats i millora continuada:** La nostra entitat disposa d'informació objectiva sobre els resultats obtinguts a partir de l'avaluació periòdica per conèixer quin és l'impacte transformador de les diferents actuacions. D'aquesta manera, tenint dades de la seva situació i prendre decisions fonamentades per impulsar la millora continuada.

4.2.2. Elements estructurals:

- a) **La persona en el centre** i protagonista de tot el procés d'acompanyament.
- b) **Personalitzat:** El focus d'atenció són les necessitats i interessos de les persones.
- c) **Respecte a la situació personal,** decisions, necessitats i desitjos.
- d) **Autonomia,** Suport a l'autodeterminació i a la presa de decisions sobre el que és el seu projecte vital.
- e) **Elecció informada,** Implica ajudar les persones a tenir consciència de les seves oportunitats, a triar d'acord a les seves preferències i acceptar les conseqüències de la seva elecció.
- f) **Apoderament,** Capacitació i potenciació de les seves capacitats; implica assumir la responsabilitat sobre la seva vida i benestar.
- g) **Confidencialitat,** Respectant les normatives vigents i només utilitzant la informació amb consentiment.
- h) **Flexibilitat,** Adaptació a les necessitats de les persones usuàries i a l'evolució que vagi realitzant duran tot el procés.
- i) **Accessibilitat,** Per a persones en situació de vulnerabilitat i en risc d'exclusió social.

4.2.3. Elements metodològics:

Hem dissenyat serveis d'atenció específiques, que valoren tant les necessitats, competències i interessos de les persones en recerca de feina, com les oportunitats que ofereixen les empreses del territori. Fem intermediació entre ambdues parts per aconseguir territoris socialment més responsables.

Des de la perspectiva de l'acompanyament a la persona, veritable protagonista del procés d'inserció laboral, es realitzen un conjunt d'actuacions, concretament i a grans trets:

- a) **Acollida:** Identificar demandes, recursos i necessitats.
- b) **Valoració Integral:** Perfil professional, preferències, motivacions, competències.
- c) **Disseny del Itinerari:** Creació d'oportunitats i fórmules de suport. Facilitadors i barreres: personals, social i socioeconòmiques.
- d) **Intermediació laboral:** Suport i acompanyament durant el procés de contractació.
- e) **Integració Sociolaboral:** Contracte de treball en l'empresa d'Inserció o empresa ordinària. Acompanyament i tutorització durant tot el procés d'Integració Sociolaboral
- f) **Suport per al manteniment de la feina:** Accions d'acompanyament i tutorització durant el període de contractació.
- g) **Desenvolupament de la Feina:** Assoliment de competències professionals i professionals que permeti a la persona romandre en el mercat laboral ordinari.
- h) **Acompanyament durant el procés d'Integració Social**

4.2.4. Pla d'acció amb les Empreses:

Per aconseguir una bona Integració Social i laboral cal que es tingui una relació estreta amb el sector empresarial, **no tant sols per a poder aconseguir la inserció laboral de les persones ateses sinó que tinguin un coneixement de la seva situació de vulnerabilitat** i desenvolupin mecanismes d'acompanyament i tutorització de la mateixa empresa.

La prospecció d'empreses no és un procés de treball lineal, sinó que la realitzem de manera continuada amb les diverses empreses del territori per promoure l'evolució en les formes de col·laboració entre cada empresa i l'entitat, per generar més oportunitats per a la inserció i ocupació laboral de les persones ateses.

Des de la perspectiva de l'acompanyament a l'empresa, les actuacions que realitzem des de la nostra entitat són:

- a) **Diagnòstic** del teixit empresarial.
- b) Aproximació i **coneixement de l'empresa.**
- c) **Pla d'acció** amb l'empresa
- d) Assessorament i **Avantatges RSE.**
- e) **Intermediació laboral.**
- f) **Inserció:** Incorporació de les persones vulnerables i seguiment.
- g) **Convenis:** Formació en competències professionals i assegurament de la permanència en el lloc de treball.
- h) **Manteniment i ampliació** de la relació amb les empreses vinculades.

Prospecció d'empreses

Convé tenir en compte que la integració laboral de les persones vulnerables **requereix cert coneixement de l'empresa a la que oferirem els serveis d'intermediació.**

La prospecció d'empreses inclou des de la seva aproximació i el seu coneixement fins a la intervenció que es realitza amb el teixit empresarial del territori, per, entre altres qüestions, **identificar oportunitats d'ocupació per a les persones que participen del servei.** Implica construir relacions de feina amb i entre les persones per crear més i millors oportunitats per a les persones que s'atenen.

Pla d'acció de l'empresa:

El pla d'acció amb l'empresa és un instrument clau per avançar en la fidelització de les empreses. Es recomana realitzar-lo per totes les empreses amb les quals s'estigui treballant de forma activa, especialment en els casos de grans empreses i amb les que s'intervé en moltes ocasions des de diferents entitats del Programa.

Assessorament i avantatges per l'exercici de la responsabilitat social empresarial:

Les empreses han anat avançant progressivament cap a plantejaments de responsabilitat social, mitjançant la implementació de programes que pretenen incidir en el seu entorn més proper, mitjançant actuacions socials i polítiques laborals transparents i inclusives.

Pels beneficis que aporta, es recomana a les empreses que explicitin la seva política de responsabilitat social empresarial i elaborin un programa per desenvolupar aquesta política.

Si és necessari, es dona suport a l'empresa en l'abordatge tant de la política com del programa de RSE per generar pràctiques, principis i valors que reflecteixin el seu compromís amb la societat. I promoguin el comportament ètic, el desenvolupament i la qualitat de vida dels diferents grups d'interès: persones, comunitats, medi ambient, etc.

Intermediació laboral i processos de presentació:

Una de les principals col·laboracions ofertes a les empreses per part de l'entitat és contribuir a les fases de recerca de personal per a la cobertura de les seves necessitats de personal, promovent l'anàlisi dels llocs de feina disponibles, el suport en els processos de selecció de persones candidates idònies, etc. Es facilita, d'aquesta manera, l'abast del punt de trobada convenient per a ambdues parts.

La intermediació és un procés pel qual una entitat social ajuda a vincular persones en recerca activa d'ocupació o en procés formatiu amb empreses que ofereixen oportunitats d'ocupació, mitjançant un conjunt d'accions coordinades amb les diferents empreses amb les que es treballa.

4.2.5. El model de competències.

El model d'aprenentatge que impulsem des de la Integració Sociolaboral s'assenta **sobre l'adquisició de competències.**

El model es basa en els aspectes positius de l'acompliment, és a dir, **en el que una persona és capaç de fer.** Sorgeix com a resposta innovadora a aquells models més basats en els dèficits i discapacitats. **Es basa en posar en valor els recursos amb què compta un individu per assumir progressivament nous rols, adquirir habilitats i capacitats.**

La competència és l'aplicació d'un coneixement teòric més un coneixement pràctic, sostinguts per una actitud determinada. **Les competències són els recursos de la persona que es posen en joc en l'acompliment d'una determinada activitat.**

L'activitat professional promou el desenvolupament de competències, però, a més, totes les persones **poden desenvolupar les seves competències, situant-se millor davant l'ocupació, perquè les competències són un dels components de l'ocupabilitat.**

4.2.6. Model d'intensitat variable en funció de les persones i col·lectius.

La Integració Sociolaboral en el mercat laboral de col·lectius de persones que presenten dificultats d'accés al mercat de treball ordinari requereix la gestió i aplicació de diferents tipus, freqüència i intensitats de suport.

El suport es planifica i es gestiona, tenint en compte els recursos de la persona mateixa, el seu entorn familiar i relacional, l'entorn de l'empresa i els recursos dins del territori.

Cal tenir en compte que determinades persones requereixen suports durant tota la seva vida laboral, i això s'ha de tenir en compte en planificar el suport que es brinda a la persona i a l'empresa. El concepte de suport inclou qualsevol forma d'ajuda personal facilitada a la persona treballadora o a qui la contracta en el lloc de treball.

Mitjançant l'elaboració del pla de suport s'adequa la intensitat (bàsica, intermèdia o alta), la freqüència i el tipus (intermitent, limitat, extens o generalitzat) de suport a les necessitats i preferències de cada persona, per facilitar la inserció labora

4.3. Programa d'Acompanyament, Vinculació i Integració Sociolaboral.

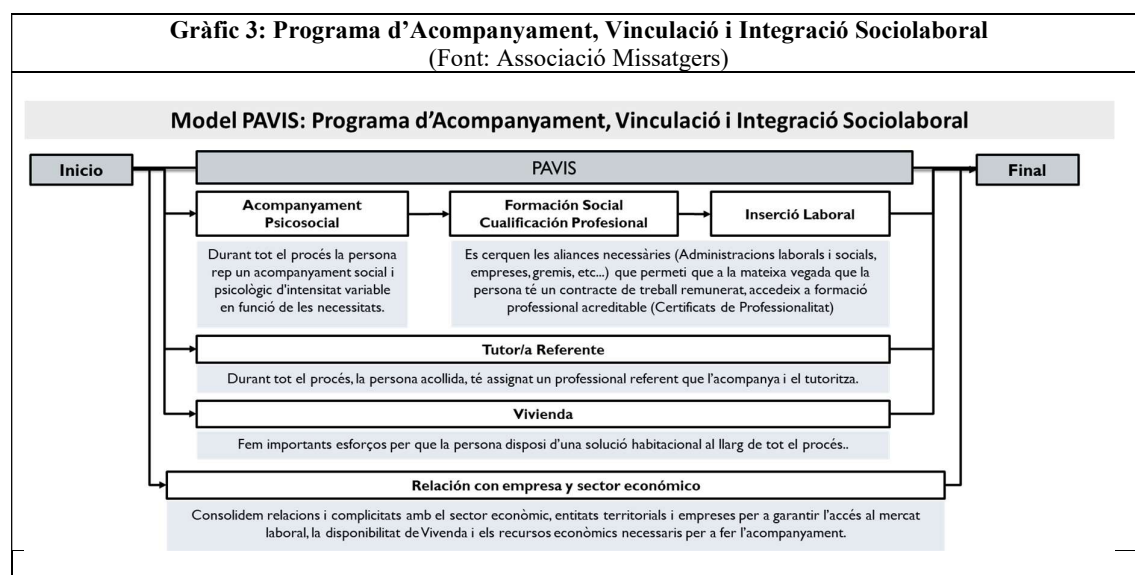
4.3.1. Necessitats Elements del programa PAVIS.

L'Associació Missatgers de la Pau Catalunya és una associació **sense afany de lucre que, des de la proximitat a les persones més vulnerables, especialment les persones sense llar, procura acollir, protegir, promoure i integrant-les social i laboralment.** La seva missió la desplega amb l'acció dels seus professionals i la participació activa dels voluntaris en programes com ara llars d'acollida, iniciatives integració sociolaboral, cura de la salut, acompanyament psicològic, esports i activitats musicals per a la integració de les persones vulnerables i en especial els joves sense llar.

Des de l'any 2020 s'han impulsat diferent programes d'inserció laboral (Orientació, formació i inserció) que no han donat els resultats esperats ja que una part important de les persones vulnerables que participaven no consolidaven el seu lloc de treball i retornaven al punt de partida, a trobar-se de nou en una situació de vulnerabilitat i sense ocupació.

Per a intentar revertir aquesta situació un equip de voluntaris amb la supervisió de la tècnica responsable de l'Àrea Laboral estem treballant el disseny, desenvolupament i desplegament d'un projecte que el denominem **“Programa d'acompanyament, vinculació i INTEGRACIÓ SOCIOLABORAL” PAVIS.**

4.3.2. Mapa del model PAVIS.

4.3.3. Eixos del model PAVIS

Aquesta nova visió està pensada per afrontar el problema d'inserció laboral de les persones sense llar des de una visió INTEGRAL, que tingui present, des del primer moment les necessitats que descrivim a continuació:

- a) **Accés a la Vivenda** o solució habitacional estable durant tot el període que dura l'acompanyament fins a la inserció consolidada de la persona.
- b) **Vinculació de la persona acompanyada amb altres persones** que es troben en la seva mateixa situació.
- c) **Tutor de referència:** A la persona se li assigna una persona de referència (persona tècnica de l'Àrea Social), que l'acompanya al llarg de tot el procés i pels diferents serveis i actuacions.
- d) **Regularització de la situació:** A través de diferents entitats col·laboradores i voluntaris s'ajuda a que la persona pugui obtenir la residència, d'aquesta manera pot aspirar a ofertes i contractes laborals.
- e) **Salut i salut mental:** A través d'un servei de voluntaris i professionals de l'Associació Missatgers es fa un seguiment del seu estat emocional i en el cas que ho requereixi de suport psicològic i psiquiàtric.
- f) **Adquisició de competències lingüístiques bàsiques** en castellà i/o en català que li permeti normalitzar les seves habilitats de comunicació i aprenentatge.
- g) **Adquisició de competències professionals:** En funció dels seus interessos i les oportunitats del mercat laboral se'ls facilita accés a competències professionals, en col·laboració amb centres de formació, en especial les relacionades amb els Certificats de Professionalitat.
- h) **Accés a un contracte laboral amb acompanyament del tutor/a de referència:** A través dels diferents acords que Missatgers té amb empreses, gremis i Administracions se'ls incorpora a una activitat professional de manera **tutelada** fins que consoliden la seva situació laboral.

4.3.4. Impacte esperables del programa PAVIS.

Des de Missatgers aquesta estratègia s'ha activat des de principis d'anys i encara no tenim el cicle complet per extreure conclusions si que hi ha experiències com **ONA¹⁵ Impulsada per Creu Roja i Aigües de Barcelona on el 94% de les persones que ha estat acompanyades de manera INTEGRAL ha pogut consolidar la seva permanència en el mercat laboral.**

En aquestes dates tenim activats els següents programes que incorporen l'Acompanyament integral que es troben en diferents moment d'execució:

- **FPO Dual:** Formació per l'Ocupació en alternança, és a dir, el 35% de la jornada laboral es formen i el 65% fan tasques laborals en el sector de la logística. En aquest projecte actualment hi ha 4 joves de Missatgers i 8 d'altres entitats que també treballen amb col·lectius vulnerables. L'Administració que ho subvenciona és el Servei d'Ocupació de Catalunya.
- **Programa ACOL:** Subvenció destinada a col·lectius amb major risc d'exclusió que solen ser les persones migrades sense regularitzar, se'ls fa un contracte laboral i són acompanyades per l'estructura de suport de Missatgers. L'Administració que ho subvenciona és el Servei d'Ocupació de Catalunya. En aquest moment hi ha 3 persones en aquesta situació.
- **Arrelament per Formació:** Es tracta d'una autorització per a que les persones puguin tenir una residència temporal, amb vigència de 12 mesos si fan una formació. En aquest programa actualment tenim 2 persones que estan cursant l'Arrelament per formació.

¹⁵ ONA: Ocupabilitat, Necessitats Bàsiques i Apoderament. Creu Roja

4.3.5. *Impacte, inicial, del PAVIS en els programes d'Integració Sociolaboral.*

A data de la redacció d'aquest document l'Associació té en marxa els tres programes subvencionats per l'Administració.

Aquests tres programes tenen els següents elements en comú pel que fa a la participació de persones vulnerables:

- En tots tres participen persones que **no tenen llar o bé que han estat vivint al carrer.**
- Són persones nouvingudes, **pràcticament en el 90%, de procedència del nord d'Àfrica i països Sud-americans.**
- La gran majoria **no tenen estudis obligatoris finalitzats**, ni al seu país d'origen ni a Catalunya.
- També la gran majoria, especialment les persones procedents del Nord d'Àfrica **tenen problemes amb el domini de l'idioma ja sigui el Català o bé el Castellà.**
- **La major part són persones joves**, per sota dels 29 anys, i majoritàriament homes. Sense responsabilitats familiars.
- En la majoria dels casos **no tenen regularitzades la seva situació a Catalunya** o estan en procés de regularització. La participació i superació del programa en el que participen els pot suposar star regularitzats.

ACOL Convocatòria 2023

Característiques del programa ACOL.

- **El programa s'ha iniciat amb 3 participants (2 homes i 1 dona)**, contractats per la mateixa Associació i que tenen responsabilitats de suport en els serveis que es presten a la resat de persones ateses.
- Són persones amb responsabilitats familiars i majors de 30 anys, **d'origen estrangeler i sense tenir la seva situació regularitzada a Espanya.**
- Durant el període que dura el programa les persones que participen tenen un contracte laboral de durada d'un any que els hi permet:
 - **Obtenir uns ingressos regulars.**
 - **La regularització** de la seva situació i l'obtenció d'un NIE.
 - **Tenen una solució habitacional facilitada** des de la mateixa Associació.

Incidències sobre les persones que participen en el programa:

- En aquest cas, al disposar, d'una solució habitacional el seguiment s'ha centrat en el suport emocional i en les millores competencials.
- **La progressió i evolució de les persones en aquest programa estant sent sense massa complexitat ja que el perfil d'una persona majors de 30 anys**, amb responsabilitats familiars, amb una vivenda segura durant tot el procés i amb uns ingressos regulars genera una inèrcia positiva i de moment tant sols requereixen de recolzament puntual i la millora de les seves competències professionals.

Arrelament per formació.

Característiques del programa d'Arrelament per formació.

- **Cal recordar que aquest programa únicament preveu la subvenció de la part formativa** i és assignada al centre de formació en el que realitzen la formació. En aquest cas les persones que culminin l'activitat formativa poden aspirar a l'arrelament social a través d'un contracte laboral.
- **El programa s'ha iniciat amb 4 participants joves i sense sostre.** Cal assenyalar que aquestes persones han hagut i encara estan fent un esforç per tenir un bon domini del Català i Castellà, llengües bàsiques per a realitzar la fase de formació professionalitzadora.
- **En aquest cas al no estar garantida la vivenda,** és a dir, que durant el període de formació les persones es possible que vagin alternant períodes de manca de vivenda amb períodes on tenen disponible una vivenda temporal.
- Durant tot el procés **aquestes persones no perceben cap ingrés econòmic, únicament poden comptar amb el suport de l'Associació en temes de necessitats bàsiques** (àpats, salut i salut mental, dutxes i rober), a més de l'acompanyament del referent i dels diferents serveis de l'entitat i de la seva participació a les activitats de vinculació (esport o música sense sostre, activitats de lleure i oci).

Incidències observades sobre el seguiment dels participants en aquest programa:

- Cal dir que, en moments puntuals, **les persones participants en el programa han viscut moments de frustració, sensacions d'inseguretat i incapacitat de portar a terme el programa formatiu,** però que amb el suport dels professionals i un grup de voluntaris han pogut superar els moments d'incertesa.
- Aquestes persones, **durant el període de formació han pogut comptar amb els serveis d'atenció bàsica, acompanyament social i legal, salut i salut mental.** Aquest acompanyament ha estat clau per a evitar que algunes persones hagin abandonat definitivament el programa.
- En aquest cas, els participants, **no han pogut disposar d'una vivenda segura i salubre** durant tot el procés de formació. Aquesta circumstància està sent una important llosa per a ells i està suposant importants efectes sobre la seva afectivitat, seguretat i motivació.

FPO Dual convocatòria 2022.

Descripció del programa:

- El període d'execució del programa és **de 14 mesos des del desembre de 2022 a gener de 2024,** ambdues dates incloses.
- El programa subvencionat pel SOC aporta recursos per:
 - **La figura de la tutora de l'entitat** que té assignades tasques d'acompanyament i orientació laboral.
 - **L'activitat formativa en un centre especialitzat en la família professional de Logística i magatzems,** al llarg d'aquesta formació els joves que participen obtenen una titulació d'un Certificat Professional homologat a tota la Unió Europea.
 - **Les despeses del contracte laboral,** així com la remuneració salarial, també estan subvencionades pel programa d'FPO Dual.
- **Participen un total de 12 joves,** menors de 29 anys i la totalitat són homes, que la seva procedència la detallem a continuació:
 - **Grup A: Joves procedents d'altres entitats,** en total 6 persones que procedeixen d'entitats del Vallès Occidental i que porten un període llarg de vinculació amb seves respectives entitats.

Aquestes persones han tingut una vivenda o solució habitacional permanent al llarg de tota la duració del programa.

- **Grup B:** Joves vinculats a Santa Anna, en total 6 són persones que en la seva majoria no tenen **una llar permanent i salubre o fins i tot dormen al carrer.**

Incidències observades sobre el seguiment dels participants en aquest programa:

Les incidències detectades i treballades amb els participants en el programa han estat diferents entre els diferents grups assenyalats a l'apartat anterior:

Grup A:

Amb aquest primer grup s'ha detectat que el tipus d'incidències han estat les habituals, o al menys, **més semblants a aquest tipus de programes de formació i treball** i les podem catalogar en dos àmbits:

- **Les relacionades amb les activitats formatives i les dificultats amb la comprensió de l'idioma**, així com les adquisicions de les habilitats i competències bàsiques de l'activitat professional.
- **En segon lloc les relacionades amb l'activitat professional.** Cal dir que també el seu comportament han estat dins de la normalitat i sense cap incidència destacable.

A data de la redacció d'aquesta memòria, degut a que no existeixen elements que impliquin la necessitat d'una acció tutorial intensa, s'està treballant amb ells diferents esferes pensant en que al final d'any s'ha de produir la seva desvinculació definitiva i han de tenir la suficient autonomia i confiança com per iniciar un procés amb una baixa supervisió. Les esferes que s'estan treballant amb ells són:

- **L'econòmica:** Aquestes procedeixen de situacions molt difícils i complexes, des de llargs períodes sense llar, a consums intensos de substàncies i patiment de violència contra ells. **Ara que comencen a percebre un salari de forma regular tenen temptacions de fer-ne un ús poc acurat** amb aquets diners com ara consum compulsiu, malgastar-ho den festes i amics o fins i tot tornant a consumir substàncies. Amb ells, de manera voluntària i consensuada, es determinen una sèrie de planificació de les despeses i a la vegada una previsió dels estalvis. **L'adquisició d'aquest hàbits de la correcta gestió econòmica li permetrà consolidar la seva autonomia i confiança.**
- **La lúdica i d'oci:** Moltes d'aquestes persones també estan participant en activitats esportives o lúdiques que s'organitzen des de l'Associació, en especial les relacionades amb l'esport sense sostre i activitats musicals o culturals. **Que estiguin actius en aquestes activitats els permet mantenir la relació amb persones que es troben o s'han trobat en aquesta situació**, a la vegada que mantenen una relació estreta amb professionals i voluntaris de l'entitat.
- **La d'integració en la comunitat on viuen:** Aquesta proposta està en fase de planificació de moment, ja que cap programa ha arribat fins aquest punt. **Es tracta de treballar amb les administracions municipals, entitats locals i comunitats de veïns** per que aquestes persones siguin acollides com un nou actiu per la comunitat i no siguin percebudes com un problema d'integració. Cal assenyalar que degut a les dificultats que ofereix la ciutat de Barcelona, **s'està treballant en la generació d'oportunitats per aquestes persones en el territori, concretament s'estan explorant la col·laboració en els àmbits territorials de Granollers, Sabadell, Terrassa i Navàs** ja que en aquests territoris s'ha començat a teixir relacions amb les Administracions, comunitats de veïns i empresaris.
- **Convertir-se Peer Woker:** És a dir, **en ser referent per a altres persones sense llar que inicien el seu període de vinculació i acompanyament.** Cal assenyalar que algunes d'aquestes persones ja han començat a exercir de referents per altres que es troben en la situació que ells ja van partir a l'inici.

Entenen que el dimensionament **d'aquestes esferes els permetrà enfortir la seva integració i arrelament d'una forma més permanent i segura per la persona.**

Grup B:

Com s'anticipava en la presentació d'aquest programa, aquest grup, està **constituït per les persones més vulnerables i que viuen o han viscut recentment al carrer i no han pogut culminar el seu procés d'acompanyament i de reparació o cura.**

Aquestes persones, malgrat no haver finalitzat el procés de cura (afectiu, emocional, consums i de seguretat personal) s'han incorporat al programa ja que per a **ells significava la possibilitat de tenir un contracte laboral, un salari mensual durant un any, regularitzar la seva situació i finalment poder costejar-se una solució habitacional**, malgrat que ha estat discontinua, han pogut durant la major part de programa estar recollits d'una manera segura i salubre.

En aquest grup hem pogut detectar **que la fragilitat emocional, una alta inseguretat i en certs moments episodis d'agressivitat feien presència al llarg de tot el programa d'FPO Dual**, en especial en els moments claus del programa, com ara l'inici de l'activitat formativa, el començament de l'activitat professional (amb horaris exigents de 8 hores de treball) i el mantenir el ritme que està suposant compatibilitzar formació amb treball.

Els efectes que s'han detectat en aquest grup de persones són els que ja s'han descrit **al punt 2.3.4. Impactes sobre les persones afectades**. Ha estat vital per anant reconduint els diferents estats anímics d'aquestes persones els recursos i mecanismes previstos i descrits **al punt 4.3.2 Mapa del model PAVIS**, que està permetent que fins a data d'avui una única persona hagi renunciat al seguiment del programa.

A continuació recollim els principals efectes que ha tingut el programa sobre aquestes persones.

- Dues persones han sofert **importants efectes sobre la seva afectivitat i autoestima, però amb l'acompanyament freqüent i constant de l'equip de suport** (Tutora de referència, psicòloga i intervenció de suport de l'equip psiquiàtric) els ha permès mantenir-se en el programa amb dificultats constants.
- Dues persones que necessitaven d'una intervenció més severa per **brots psicòtics requerint d'un acompanyament permanent de l'equip de psiquiatria**, en aquests moments continuen en el programa amb l'atenció regular i constant de l'equip mèdic.
- **Una persona ha patit i encara pateix un episodi d'ansietat i agressivitat** que suposava un perill per a ell mateix i pels demés, aquesta persona **ha hagut d'abandonar el programa**.
- **Una persona ha tingut una forta recaiguda en el consum de substàncies** i està en una fase de recuperació, continua actiu en el programa fins que es pugui reincorporar.

A manera de conclusió, sobre aquest grup i el fet que malgrat a les dificultats encara estiguin actius en el programa, **els factors que han estat clau són:**

- **El paper de la tutora referent amb diferents equips de suport**, com ara la psicòloga, l'equip de psiquiatres i l'ajuda de voluntaris.
- Malgrat les dificultats **s'ha aconseguit que tots els participants disposin d'una vivenda o habitació durant tota la durada del programa**. En aquest punt i de cara a futures experiències l'Associació ha tret la conclusió que abans d'iniciar el programa totes les persones han de poder **comptar d'una solució habitacional permanent, segura i salubre**.

- **La funció realitzada per l'empresa contractant** que els ha ofert un contracte laboral, ja que s'estan implicant d'una manera molt directa i compressiva de la situació dels joves.
- **La implicació del centre de formació que ha adaptat la impartició** de les competències professionals a les necessitats del joves vulnerables.

Bloc IV Relació entre els programes proposats i els valors de l'Economia Social i Solidària.

En el darrer bloc aportarem les raons per les quals el model PAVIS encaixa i s'ajusta als principis i valors de l'Economia Social i Solidària

Per afrontar aquest darrer bloc l'hem estructurat en dos apartats que descrivim breument:

- a) **El primer apartat està centrat en el marc normatiu de l'economia social**, el marca català de l'ESS i finalment en diferents definicions de persones de referència.
- b) El segon apartat **està centrat en relacionar el model presentat PAVIS** amb els preceptes normatius i calors de l'ESS.

5.1. Apartat A: Marc normatiu de l'Economia Social

5.1.1. Marc normatiu estatal.

Article 2 concepte i denominació.

*“Es denomina economia social al conjunt d'activitats econòmiques, empresarials que en l'àmbit privat porten les entitats que, de conformitat amb els principis recollits a l'article 4, **perseguixen sigui l'interès col·lectiu dels seus integrants, sigui l'interès general econòmic i social, o tots dos**”.*

Article 4 els principis orientadors.

On s'exposa que les entitats de l'Economia Social actuen sobre la base dels principis orientadors següents:

- A. **“Primacia de les persones i dels fi social sobre el capital, que es concreta en gestió autònoma i transparent, democràtica i participativa, que porta a prioritzar la presa de decisions més en funció de les persones i les seves aportacions de treball i serveis prestats a l'entitat o en funció del fi social, que en relació amb les seves aportacions al capital social”.**
- B. **Aplicació dels resultats obtinguts de l'activitat econòmica principalment en funció del treball aportat i serveis o activitats realitzada per les sòcies i socis o pels seus membres i, si s'escau, al fi social objecte de l'entitat.**
- C. **Promoció de la solidaritat interna i amb la societat que afavoreix el compromís amb el desenvolupament local, la igualtat d'oportunitats entre homes i dones, la cohesió social, la inserció de persones en risc d'exclusió social, la generació de feina estable i de qualitat, la conciliació de la vida personal, familiar i laboral i sostenibilitat.**
- D. **Independència respecte als poder públics.**

Article 5. Entitats de l'economia social.

“Formen part de l'economia social les cooperatives, les mutualitats, les fundacions i associacions que portin a terme activitat econòmica, les societats laborals, les empreses d'inserció, els centres especials d'ocupació, les confraries de pescadors, les societats agràries de transformació i les entitats singulars creades per normes específiques que es regeixen pels principis que estableix l'article anterior (Article 4)”.

5.1.2. Marc Català de l'ESS.

Bases de la Llei d'Economia Social i Solidària de Catalunya. Impuls d'un marc normatiu que reconegui l'economia social i solidària i la seva voluntat per a transformar l'economia. Octubre 2020.

A Catalunya, l'economia social i solidària està formada per milers d'iniciatives socioeconòmiques que prioritzen les persones i la vida. La gestió col·lectiva i democràtica, la participació activa de les persones sòcies en tots els àmbits de gestió i decisió i arrelament al territori són els principals elements o característiques que la diferencien d'altres models econòmics.

“Volem un model centrat en les persones, que reverteixi les desigualtats i afavoreixi la creació de llocs de treball de qualitat arreu del territori”.

“Cal una legislació que protegeixi i impulsi un nou model econòmic basat en una economia plural i transformadora que satisfaci equitativament les necessitats econòmiques, socials i culturals del conjunt del país”.

Principis i valors de les organitzacions de l'ESS són:

1. **Orientació cap a l'interès general i el bé comú**, impacte social positiu de l'activitat.
2. **Sense finalitat de lucre** o distribució limitada i transparent d'excedents vinculada a l'activitat desenvolupada per les persones que són membres i no al capital.
3. **Funcionament democràtic i sistemes de governança democràtica**, en la decisió i en la participació, que incorporin els diferents col·lectius que formen l'activitat.
4. **Transformació social feminista i d'igualtat de gènere**.
5. **Generació d'ocupació estable**, relacions laborals justes i de qualitat, i equitat salarial.
6. **Compromís amb el medi ambient**.
7. **Arrelament en el territori i participació en el teixit social**.
8. **Transparència sobre l'activitat, sistema de govern, gestió i distribució d'excedents i retribucions**.
9. **Intercooperació amb altres iniciatives de l'ESS**.

5.1.3. Apartat C: Marc des de la Pròpia Economia Social i Solidària.

No obstant entenem que el model que impulsa l'Associació s'ajusta més a les referències que assenyalen a continuació (Estivill, J i Miró, I. 2021)

- a) *“Malgrat aquestes dificultats i confusions en els darrers temps, s'ha produït un acostament pràctic i teòric que propicia el diàleg per un costat, cada cop és més freqüent, a escala internacional, denominar a economia social i solidària a les milers d'experiències que en tot el món posen a les persones en primer lloc i no tenen ànim lucratiu, practiquen la democràcia econòmica, la participació i la igualtat de gènere, respecten el medi ambient i volen la transformació social i econòmica”.*
- b) *“Al mateix temps, el marc polític tradicional es veu sacsejat per un associacionisme i uns moviments socials arrelats als barris i centre comarcals i articulats al voltant dels ciutadans que cerquen fórmules autònomes d'expressió i d'organització i reclamen un lloc, en un àgora política no dominada per l'estat i el mercat”.*

5.4. Apartat B: Encaix del Model PAVIS en els principis i valors de l'ESS.

5.4.1. Encaix Normatiu Estatal

L'Associació Missatgers de la Pau de Catalunya està constituïda a l'empara de la Llei 5/2011¹⁶ que determina quin és el concepte i la denominació de l'Economia Social.

En el cas de l'Associació ostenta la figura jurídica d'Associació Missatgers de la Pau Catalunya amb CIF G01619915, constituïda el 31/01/2020 amb número d'Inscripció de la Generalitat de Catalunya 67455 i classificació d'Assistència General.

Cal destacar que l'Associació aconsegueix amb el que determina els Articles següents:

- c) Article 2. Conceptes i denominació.
- d) Article 4. Principis orientadors.
- e) Article 5. Entitats de l'Economia social.

5.4.2. Encaix amb els principis i valors del model Català.

Concretament encaixa de ple amb tots els principis, però destaquem que de manera més directa ho fa amb els principis recollits en el punt 5.1.2. i concretament l'1, 2, 3, 5, 7, 8 i 9.

Finalment genera transformació social, personal i econòmic:

Impacte Econòmic:

La finalitat última del model proposat d'Inserció Sociolaboral de persones vulnerables i **en conseqüència aquestes persones, al rebre una retribució estable, es converteixen en "usuaris" (dels comerços i botigues del barri) i poden sortir d'un cercle d'exclusió i vulnerabilitat.** Aquest factor implica, en conseqüència, que aquestes persones surtin de cercles de consumidors d'estupefaents i delinqüència.

En aquest mateix sentit s'ha de valorar l'estalvi de recursos, especialment ajuts directes a les persones vulnerables, de les respectives Administracions que han de destinar de manera regular i constant, amb un important estalvi d'aportacions públiques.

Impacte social i de proximitat:

La majoria dels beneficiaris que atén la nostra entitat, tenen la seva procedència, **com ja s'ha comentat procedeixen del Barri de Ciutat Vella i en situacions, cada vegada més freqüents de sense sostre.**

Les nostres actuacions, serveis i activitats estan centrades a l'àmbit territorial esmentat i en conseqüència l'impacte, quan es fan actuacions les **poden considerar d'impacte de proximitat ja que moltes d'aquestes persones són veïns.**

Cal comentar que quan aquestes persones aconsegueixen normalitzar la seva situació socio-laboral i es converteixen **"usuaris i consumidors" de serveis i productes, solen fer-ho en el mateix territori o barri, de quan eren persones vulnerables.** En conseqüència té un impacte positiu en el comerç de proximitat.

Col·laboració de Xarxa d'Entitats Socials:

¹⁶ Llei 5/2011, de 29 de març, de l'Economia Social.

Missatgers per la Pau Catalunya es caracteritza **per actuar amb una mirada àmplia, a prop de les persones i de la societat, i amb un esperit transformador en la cerca activa d'oportunitats a través de l'impuls de noves iniciatives d'economia social i solidària** basades en el treball en xarxa.

Alhora, aquest darrer tret permet enfortir l'acció, **abordar transversalment la problemàtica i multiplicar l'impacte positiu**. Els efectes negatius i profunds de la darrera crisi, la lenta i desigual recuperació i comparativament els alts nivells de pobresa i d'exclusió social, porten a repensar el model d'integració social. És necessari reestructurar un nou àmbit de benestar social amb projectes més articulats entre tots els recursos, siguin del sector públic, privat o de la societat civil.

En el procés d'inserció laboral, Missatgers per la Pau Catalunya **treballa braç a braç amb les administracions, les entitats socials i el teixit empresarial dels territoris on té presència**.

Algunes entitats amb què es col·labora en acompanyament social i salut mental són les següents:

- Càritas Diocesana de Barcelona
- Ajuntament de Barcelona
- Obra Social Fundació La Caixa
- Fundació Arrels
- Fundació Tot Raval
- Fundació Pere Tarrés
- Migrastudium
- Companyia de Santa Teresa de Jesús
- Banc dels Aliments de Barcelona

Les entitats amb què es col·labora a l'àrea d'inserció laboral son:

- Fundació Formació i Treball.
- ARED
- Escola Pia Granollers.
- SAÓ-PRAT
- Trinijove Barcelona
- Insercoop - Barcelona
- ADSIS Barcelona
- EMI Manresa
- Trinijove Sabadell
- Intermèdia Raval.
- Intermedia Les Corts
- PRO-Penedès.
- El Llindar
- Andròmines
- Salut i Comunitat.
- Molí d'en Puigvert Maresme Nord
- Marianao
- Fundació APIP-ACAM.
- Gentis Barcelona (AVBC)
- Fontanilles.

6. Bibliografia

Sobre el sensellarisme

- Shin, M.; Weitzman (1990). *Investigació sobre persones sense llar: una introducció*. Estats Units. Revista Social Issues.
- Kuhn R., Culhane D (1998). *Aplicació del anàlisi de conglomerats per a provar una tipologia de persones sense llar utilitzant el patró d'allotjament: resultats del anàlisi de les dades*. American Journal of Community Psychology, volum 26, número 2.
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (2015). *Estrategia Nacional Integral para Personas Sin Hogar 2015-2020*. Madrid. Consejo de ministros.
- Drets Socials (2017). *Estratègia Integral per a l'Abordatge del Sensellarisme a Catalunya, model Català de "La Llar Primer" (Housing First)*. Barcelona. Govern de Catalunya.
- Ajuntament de Barcelona (2017). *Pla de lluita contra el sensellarisme 2016-2020*. Barcelona. Ajuntament de Barcelona.
- Síndica de Greuges de Barcelona (2020). *El sensellarisme a la ciutat de Barcelona*. Barcelona. Síndica de Greuges.
- Drets Socials (2022). *Marc d'Acció per l'Abordatge dels Sensellarisme a Catalunya, 2022-2025*. Barcelona. Govern de Catalunya.
- XAPSELL (2022). *La situació del sensellarisme a Barcelona. Evolució i relació amb el mercat laboral. Diagnosi 2022*. Ajuntament de Barcelona.

Sobre la Integració Sociolaboral del persona vulnerables.

- Fundació La Caixa (2016). *Guia metodològica del Programa Incorpora. Elements de qualitat per promoure la Integració Sociolaboral*. Obra Social La Caixa.

Sobre l'economia social i solidària.

- Estivill, Jordi (2018). *Invitació a l'Economia Solidària. Una visió des de Catalunya*. Barcelona. Pol·len edicions.
- Estivill, Jordi; Miró i Acedo, Ivan (2020). *L'Economia Social i Solidària a Catalunya*. Barcelona Icària, 2020.
- Estivill, Jordi; Miró i Acedo, Ivan (2021). *Catalunya associada i solidària. Un diàleg comparatiu en el marc de la història social*. Barcelona. L'Avenç. 2021.